

DEN NORSKE KIRKE

Kirkemøtet

KM 05.1/18

Ordning for utpeking av biskoper

Høringsoppsummering 16. mai 2017

Innhold

Del 1: Bakgrunn	3
Del 2: Aktuelle ordninger	3
2.1 Oversikt over høringsinstansenes tilbakemeldinger på aktuelle ordninger	3
2.2 Ordning med en ren valgordning	4
2.3a Ordning med tilsetning i et særskilt tilsettingsorgan	8
2.3b Ordning med tilsetning i Kirkerådet – videreføring av gjeldende ordning	11
2.4 Utlysning og tilsetning etter søknad og andre forslag	14
Del 3: Nærmere om elementer i de ulike ordningene	16
3.1 Nominasjon av biskop	16
3.2 Avstemningsprosedyre i nominasjonsorganet	20
3.3 Supplerende nominasjon eller rett til å avgi stemme på ikke-nominerte kandidater	22
3.4 Ønske om forflytning for tjenestegjørende biskoper	24
3.5 Biskopens rolle i nominasjonen	24
3.6 Stemmeberettigede ved rådgivende avstemning eller valg	26
3.7 Vekting av stemmer	37
3.8 Avstemning i den rådgivende avstemningen eller bispevalget	41
3.9 Uttalerett ved utpeking av biskoper	44
3.10 Spørsmål om åremål	46
3.11 Sammensetningen og valgperiode for et eventuelt særskilt tilsettingsorgan	50
3.12 Andre tilbakemeldinger	52
Del 4: Nominasjon og utpeking av preses	56
4.1 Nominasjonsorgan	56
4.2 Valgbarhet – kvalifikasjonskrav for tilsetning av preses	57
4.3 Stemme- og uttalerett ved utpeking av preses	59
4.4 Tittel for den tolvte biskopen	60
4.5 Andre kommentarer vedrørende preses	63

Del 1: Bakgrunn

Kirkerådet sendte 16. desember 2016 et notat om *Ordning for utpeking av biskoper* på høring til menighetsråd, proster, biskoper, bispedømmeråd, ungdomsråd i bispedømmene og andre berørte instanser. Høringsfristen var satt til 15. mars 2017.

Kirkerådet mottok 316 høringssvar fra 249 menighetsråd, 23 proster, ti biskoper, elleve bispedømmeråd, fire kirkelige fellesråd, fem ungdomsråd og 18 andre instanser. Alle høringsinstansene er lagt ut på Kirkerådets nettside.

I en del av høringssvarene fremkommer det et eller flere tydelige mindretall og dissenser. Dette har det i liten grad vært anledning til å ta hensyn til i høringsoppsummeringen.

Omtrent halvparten av menighetsrådene som har avgitt høringsuttalelse har avgrenset sine svar til hovedordningen for utpeking av biskoper, uten å gi nærmere tilbakemelding på konkrete elementer i ordningen. Mange av disse uttaler at de støtter ordningen slik den er skissert i høringsnotatet/regelforslaget, mens andre presiserer at de har avgrenset seg fra å ta stilling til de nærmere detaljene i ordningene.

Noen av høringsinstansene har gitt uttrykk for et primærstandpunkt og et sekundærstandpunkt. I høringsoppsummeringen har det kun latt seg gjøre å legge vekt på primærstandpunktet.

I dette dokumentet vil det innledningsvis gjøres rede for noen overordnede tilbakemeldinger på høringen, etterfulgt av en redegjørelse for tilbakemeldinger på hovedspørsmålet om de aktuelle ordningene. Det vil deretter gjøres rede for høringsinstansenes syn på nærmere elementer i ordningene, herunder nærmere elementer i ordningen for utpeking av preses.

Del 2: Aktuelle ordninger

2.1 Oversikt over høringsinstansenes tilbakemeldinger på aktuelle ordninger

Kirkerådet har i høringsnotatet presentert tre aktuelle ordninger, en ren valgordning, en ordning med tilsetning i et særskilt tilsettingsorgan og en ordning med tilsetning i Kirkerådet. I tabell 2.1 presenteres tilbakemeldingene fra menighetsrådene og prostene som uttalte seg i høringen.

Tabell 2.1 *Ordning for utpeking av biskoper – menighetsråd og proster*

	Ren valgordning		Særskilt tilsettingsorgan		Tilsetning i Kirkerådet		Utlysning		Annet		Totalt
Menighetsråd	130	52 %	29	12 %	73	29 %	9	4 %	8	3 %	249
Proster	10	43 %	4	17 %	5	22 %	4	17 %	0	0 %	23
Totalt	140		33		78		13		8		272

Tabell 2.2 *Ordning for utpeking av biskoper – biskoper, bispedømmeråd og andre høringsinstanser*

	Ren valgordning	Særskilt tilsettingsorgan	Tilsetting i Kirkerådet	Tilsetting	Totalt
Biskoper og bispedømmeråd	8	7	5	1 (enten i KR eller eget tilsettingsorgan)	21
Andre høringsinstanser	11	3	6	2 (utlysning)	22

Tabell 2.2 presenterer tilbakemeldingene fra biskoper og andre høringsinstanser som uttalte seg i høringen. Som det fremgår ønsker åtte biskoper og bispedømmeråd en ren valgordning, sju biskoper og bispedømmeråd ønsker et særskilt tilsettingsorgan og fem biskoper og bispedømmeråd ønsker tilsetting i et Kirkerådet. I tillegg går Hamar bispedømmeråd inn for tilsetting, men er delt på midten om det bør skje i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan.

2.2 Ordning med en ren valgordning

130 menighetsråd, 52 prosent av menighetsrådene som har avgitt uttalelse, går inn for en ren valgordning. *Prosten i Indre Troms, Prosten i Åsane, Prosten i Karmøy, Prosten i Haugaland, Domprosten i Kristiansand, Prosten i Gauldal, Prosten i Vestre Aker, Prosten i Øvre Telemark, Prosten i Hammerfest og Prosten i Indre Finnmark*, totalt ti proster, går tilsvarende inn for en ren valgordning.

Argumenter for en ren valgordning som går igjen fra flere høringsinstanser er blant annet følgende:

1. Dette er den ordningen som i størst grad sikrer biskopene sin frie stilling som tilsynspersoner i Den norske kirke. Den fristiller biskopen fra eventuelle bindinger til det organ og den gruppen personer som i siste instans valgte å tilsette vedkommende (*Åsane sokneråd*).
2. En valgordning vil sikre at enhver biskop vil ha mer enn 50 prosent av stemmene bak seg når vedkommende går inn i sin gjerning. Det kan sikre den valgte biskopen bred tillit og støtte i sitt bispedømme (*Strusshamn menighetsråd*).
3. En valgordning vil innebære en mer forenklet prosedyre sammenlignet med dagens ordning med rådgivende avstemning og tilsetting i Kirkerådet (*Oslo biskop*).
4. Ordningen har sin styrke i den lokale demokratiske forankring både blant ansatte og tillitsvalgte. Den ivaretar ønsker, profil og tradisjoner i det enkelte bispedømme og tydeliggjør bispemøtet som enhetens organ i vår kirke (*Høvik menighetsråd*).
5. Valg av biskop er mest i tråd med ordninger i lutherske kirker i Norden og ellers (*Time sokneråd*).
6. En valgordning sikrer lokal medbestemmelse (*Randaberg menighetsråd*).

7. Ordningen innebærer at det ikke er noe organ kan overprøve de stemmeberettigedes vurderinger, noe som gjør at man unngår at det legges en demper på lokalt engasjement og interessen for å stemme (*Hidra menighetsråd*).
8. Bispedømmene er så forskjellige at det vil være mulig å ivareta et mangfold i bispekollegiet likevel (*Bryne sokneråd*).

Nærbø sokneråd, Ognå sokneråd, Varhaug sokneråd, Jørpeland sokneråd, Forsand sokneråd, Torvastad sokneråd, Gand sokneråd, Hå kyrkjelege fellesråd og Strand kyrkjelege fellesråd har en tilnærmet likelydende uttalelse, her representert ved *Nærbø sokneråd*:

Nærbø sokneråd meiner at den beste valordninga er den som peikar ut ein biskop som sokna, prestane og tilsette med røysterett i bispedømmet ynskjer (modifisert modell av forslag 3).

Denne valordninga:

- tek § 2 i Kyrkjelova på alvor: ”Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og kan ikke løses fra denne”.
- er demokratisk, og i samsvar med ordningane i europeiske og nordiske kyrkjer.
- ein brei nominasjon og kvalifisert vurdering av kandidatar blir ivaretatt i nominasjonsprosessen av bispedømmerådet.
- tek i vare dei fire hovudelementa i bispetenesta slik det går fram på side 6 i høyringsnotatet.
- ivaretek einskap i sokn og bispedømme. Det blir heller ikkje svekka i Den norske kyrkje.
- er i samsvar med tidlegare kyrkjemøte sitt syn.

Dersom ei valordning med røysterett berre i bispedømmet som Nærbø sokneråd primært går for, ikkje blir realisert, støttar Nærbø sokneråd sekundært ei valordning gjort greie for i modell 3).

Også *Grødem menighetsråd* gir uttrykk for liknende synspunkter i sin uttalelse, men uttaler i tillegg at ordningen «sikrer biskopenes uavhengige posisjon i kirken, og er en motvekt mot politisering av biskopens rolle».

Tunsberg biskop, Tunsberg bispedømmeråd, Nord-Hålogaland biskop, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd, Oslo biskop, Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd går inn for en ren valgordning. *Nidaros biskop* og *Nidaros bispedømmeråd* uttaler følgende i likelydende uttalelser:

Den norske kirkes ordning har en episkopal, synodal og kongrenasjonal struktur. Slik fordeles og balanseres ansvar og roller, makt og innflytelse (...)

For at denne tredelte strukturen i vår kirkeordning skal fungere optimalt, må det både legges til rette for god indre sammenheng og gode samhandlingsmønstre mellom kirkens episkopale, synodale og kongrenasjonale strukturer. Ordningen må også sikre en viss selvstendighet og uavhengighet. Bare slik kan den virke balanserende ved å fordele makt og innflytelse.

En valgordning vil gi den beste muligheten til å sikre bispetjenestens uavhengighet. Bare gjennom en bred valgordning kan bispetjenesten vernes mot ulike ønsker om å

sikre seg kontroll over utvelgelsesprosessen og bispemøtets sammensetning.

Uavhengighet vil sikre maktfordeling i praksis.

De helhetskirkelige behov vil være ivaretatt gjennom en demokratisk prosess som vil gi ulike biskoper med ulik bakgrunn og regional forankring. Menneskelige og faglige forutsetninger vil ivaretas gjennom en nominasjonsprosess med mulighet for prekvalifisering av kandidater og veies gjennom et demokratisk valg.

Oslo biskop uttaler:

Med en slik ordning er det naturlig at den som velges må ha støtte fra minst 50 % av stemmene, noe som formodentlig vil gjøre det nødvendig med flere valgog ganger. Dette vil sikre at de valgte biskopene har bred tillit og støtte i kirken, og tilsetningen får dermed større legitimitet enn ved dagens ordning. Denne ordning vil samtidig og i større grad enn dagens ordning styrke biskopenes og bispemøtets selvstendige rolle i kirkeordningen. Dette vil også være mer i samsvar med ordninger for utpeking av biskoper i våre lutherske søsterkirker og fungerer erfaringsmessig godt.

En valgordning vil også innebære en mer forenklet prosedyre for kandidatene i forhold til den for omstendelige prosess som nå gjennomføres. Samtidig er det viktig at det arbeides med detaljene i nominasjons-/valgprosessen. Her må det foretas en kvalitetssikring av kandidatene, og helhetskirkelige hensyn må ivaretas. I så henseende vil det være nyttig å vurdere erfaringene i våre søsterkirker i Danmark, Sverige og Finland, med tanke på selve valgprosessen, og dernest en vektning av hensynet til det aktuelle bispedømme som sådan og det helhetskirkelige når det gjelder stemmeberettigede.

Det teologiske menighetsfakultet og VID vitenskapelige høyskole går inn for en ren valgordning. Av de tre alternativene som skisseres i høringsnotatet går også Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo inn for en ren valgordning. Det teologiske fakultet uttaler:

Når det gjeld alternativ 3, bispeval, ser vi at denne ordninga kan ha ein fordel i at det blir klarare linjer kring tilsetjinga: den som vinn valet – i ein eller to valomgangar – blir tilsett. Eit tilsetjingsorgan skal ikkje inn i prosessen i siste runde, noko som vil tene til å forenkla prosessen. Det siste meiner fakultetet er eit poeng i seg sjølv. Vi ser det dessutan som ein fordel med ei valordning at ho vil kunne sikre brei støtte og oppslutnad om dei som til slutt blir valde som biskopar. Dette er mogleg gjennom å setje som krav at den som blir valt må ha ein valoppslutnad på minst 50 %. Det talar òg for ei valordning at dette er måten som biskopar i nabokyrkjene våre i Skandinavia blir peika ut på.

Det kan innvendast mot ei valordning at ho ikkje i tilstrekkeleg mon vil kunne sikre såkalla heilskapskyrkjelege omsyn og kvalifiserte vurderingar. Særleg vil det gjelde samansetnaden av bispekollegiet – i og med at det er sjølve valet som avgjer og ikkje eit tilsetjingsorgan som kan ivareta slike omsyn. Det heilskapskyrkjelege aspektet vil i særleg grad kunne seiast å bli skadelidande i ei valordning utan nominasjonsorgan, fordi det då ikkje vil vere eit organ som ”kvalitetssikrar” kandidatane. Til dømes vil det kunne bli vanskeleg å ivareta kjønnsbalanse.

I valet mellom alternativ 1 og 3 og ut frå det som er sagt ovanfor, går Det teologiske fakultetet inn for alternativ 3, dvs. utpeiking av biskopar ved ei valordning (med nominasjonsorgan).

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

MF har tidligere uttalt seg med støtte til den mest radikale ordningen som høringsnotatet presenterer, nemlig en valgordning (a) (...). Ikke minst vil denne ordningen kunne ivareta gjennomskiktighet i prosedyre, bred valgdeltakelse med representanter og deltakere fra ulike kirkelige organer og grupper, og et solid votum for den som til sist blir valgt til biskop. Vi mener fremdeles at dette er den ordning som er mest å foretrekke av dem som er foreslått.

Til spørsmålet om en slik ordning i tilstrekkelig grad vil kunne ivareta de helhetskirkelige hensyn, er å si at dette både må ses som ivaretatt gjennom bredde i nominasjoner, men også gjennom at ulike kirkelige instanser og organer kan fremme sine synspunkter på de aktuelle kandidatene. Ordningen forutsetter derfor at de enkelte kandidater får god anledning til å bli presentert før valg avholdes. En kan også tenke seg at nominerte kandidater må gjennom en formell prøving som den Svenska Kyrkan har gjennom sin ansvarsnämnd for biskoper.

VID vitenskapelige høyskole uttaler:

Hovedargumentet for å støtte denne ordningen, er at den sikrer biskopens selvstendige rolle i kirkeordningen, og at det er en ordning som sikrer biskopen bred tillit og støtte i kirken. Et annet viktig poeng er at denne ordningen sikrer det lokale bispedømme ved råd, menigheter og vigslede medarbeidere betydelig innflytelse, og gir større mulighet enn dagens ordning til å gjenspeile tradisjoner og teologisk og kirkelig praksis som varierer noe mellom ulike bispedømmer.

Vi vurderer ikke argumentet om at en slik valgordning ikke vil kunne ivareta helhetskirkelige hensyn som spesielt tungtveiende. Med dersom stemmeberettigede inkluderer alle kirkemøtets medlemmer, inklusive biskoper, vil det være en betydelig stemmebase også utenfor det aktuelle bispedømme. VID er av den oppfatning at vi har tiltro til at det kirkelige demokratiet samlet vil kunne ta avgjørelser som er til det beste både for det aktuelle bispedømme og for kirken som helhet.

Presteforeningen uttaler:

Presteforeningen vil tilføye som et viktig hensyn at den som velges som biskop skal ha bred kirkelig tillit og tillit i bispedømmet som grunnlag for sin tilsynstjeneste. Dette er hovedbegrunnelsen for at Presteforeningen går inn for valg av biskop, om nødvendig etter to valgomganger, slik at vinneren har minimum 50 % av stemmene.

Ungdomsrådene i Oslo, Stavanger og Nord-Hålogaland bispedømmer støtter også en ren valgordning.

En del av høringsinstansene som går inn for andre valgordninger argumenterer også imot en ren valgordning:

1. Ordningen vil gjøre det vanskelig å ta hensyn til helhet og totalsammensetning av bispekollegiet med tanke på kompetanse, kjønn, teologisk profil og kirkepolitisk ståsted (*Fåberg menighetsråd*).
2. Den norske kirke har ikke tradisjoner for valgkamp knyttet til utpeking av biskoper og at det i dagens mediesamfunn kan bli betydelige skjevheter og kreve betydelige ressurser – både økonomiske og tidsmessige – for å gjennomføre en valgkamp (*Borg bispedømmeråd*).
3. Det er viktig å fremholde at kirken også har bruk for tjenere som ikke stikker seg frem. Mange gode bispemner er lite kjente i bispedømmet fordi de har gjort tjeneste utenlands i organisasjoner eller i misjonstjeneste eller posisjoner som ikke er synlige i media. Dette hensynet er det vanskelig å ta vare på dersom det er en ren valgordning uten etterfølgende vekting og tilsetning i et tilsettingsorgan (*Bømlo sokneråd*).
4. Valgkamper vil kunne føre til strid mellom ulike kandidater og grupperinger i kirken, som kan virke unødvendig polariserende og splittende (*Østre Fredrikstad menighetsråd*).
5. En ordning med direkte valg til en lederfunksjon er velkjent ved valg av politiske ledere og enkelte ledere i noen organisasjoner mv. I slike verv forutsettes det imidlertid at en velges for en bestemt periode, og den som velges må på nytt be om tillit blant de stemmeberettigede for å kunne bli gjenvalgt. Bispetjenesten i Den norske kirke er per i dag derimot en tjeneste som varer fra vigsling og normalt fram til pensjonsalder. Det reiser andre problemstillinger enn ved politiske ledervalg (*KA*).

2.3a Ordning med tilsetning i et særskilt tilsettingsorgan

29 menighetsråd, det vil si 12 prosent av menighetsrådene som har avgitt uttalelse, går inn for tilsetning av biskoper i et særskilt tilsettingsorgan.

Prosten i Nord-Innherad, Prosten i Sør-Gudbrandsdal, Prosten i Ringsaker og Prosten i Sør-Østerdal går inn for tilsetning av biskoper i et særskilt tilsettingsorgan.

Bjørgvin biskop, Bjørgvin bispedømmeråd, Hamar biskop, Sør-Hålogaland biskop, Borg biskop, Preses i Bispeøstet og Møre biskop går inn for tilsetning i et særskilt tilsettingsorgan. *Borg biskop* uttaler:

Borg biskop støtter at det innføres en ordning for utpeking av biskoper med tilsetning i eget tilsettingsorgan. Dette vil sikre biskopenes selvstendige rolle i kirkeordningen og bidra til en utjevning av maktkonsentrasjonen på nasjonalt nivå, jf dagens ordning der biskoper tilsettes i Kirkerådet. Ved tilsetning i eget organ vil det bispedømmet der biskopen skal utpekes få større medvirkning i den endelig beslutning ved at medlemmer fra det aktuelle bispedømmet tiltrer organet (jfr. forslag til regler, side 38, § 1 c).
(...)

Ved tilsetting i eget organ blir det også tydelig at utpeking av biskoper forankres i to demokratisk valgte organer, bispedømmerådene og Kirkemøtet. Ordningen med et tilsettingsorgan vil også sikre at helhetskirkelige hensyn kan gis nødvendig vekt, jf en ren valgordning. Til grunn for tilsetting i et eget tilsettingsorgan bør ordningen med en bredt forankret rådgivende avstemning videreføres.

Møre biskop viser til flertallet i Bispemøtet ved behandlingen av *Veivalgshøringen* i 2015:

Et tungt argument for et slikt tilsettingsorgan, er at det på en tydeligere måte enn ved å videreføre dagens ordning, synliggjør og ivaretar biskopene selvstendig rolle i vår kirke. En slik ordning vil bidra til en tydelig myndighetsfordeling mellom kirkens organer på nasjonalt nivå.

Et tilsettingsorgan kan rekrutteres med en bredere sammensatt kompetanse enn det i dag er mulig å sikre gjennom valgordningen til Kirkerådet.

Norsk kvinnelig teologforening (NKTF) gir uttrykk for følgende standpunkt:

NKTF ønsker at det opprettes et eget organ for tilsetting av biskoper (...).

Et særskilt organ vil bidra til å ivareta biskopenes selvstendige rolle i kirken. Det er en fordel at organet kan ha personer med kompetanse som er viktig for å sikre en god ansettelsesprosess og en faglig vurdering.

Hamar biskop, med tilslutning fra *Sør-Hålogaland biskop*, uttaler:

Et eget tilsettingsorgan gir den beste muligheten for å drøfte tilsettingen i lys av ulike kirkelige behov og personlige/faglige forutsetninger. Hamar biskop mener hensynet til helhetskirkelige vurderinger bør vektlegges, og anbefaler et regelverk som fastholder avstemningens rådgivende karakter i prosessen fram til tilsetting. Det er ønskelig med størst mulig grad av åpenhet og transparens i prosessen med tilsetting av biskop.

Preses i Bispemøtet uttaler:

Preses vil peke på at ordningen må videreføre bispetjenestens særtrekk og funksjon. Selv om høringen ganske riktig peker på at den lutherske forståelsen av bispetjenesten ikke leder hen mot noen spesiell utpekingsmetode, er det likevel slik at bispetjenesten som har en lederfunksjon i kirken, har et særskilt læreansvar og har blant annet som oppgave å bevare kirkens enhet. Denne særstillingen fordrer en viss uavhengighet, i tillegg er der gode grunner til at ordningen bidrar til en relevant maktfordeling i fremtidig kirkeordning.

Det synes som ordningen beskrevet i høringsnotatets punkt 2.3a i størst grad balanserer disse perspektivene. Preses anbefaler med dette **ordning med tilsetting i særskilt tilsettingsorgan**. Dette bygger også på vurderinger utfra erfaringer med nåværende ordning, der Kirkerådet er tilsettingsorgan.

Også flertallet i *Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål* går inn for tilsetting i et særskilt tilsettingsorgan.

Argumenter for en ordning til tilsetting i et særskilt tilsettingsorgan som vektlegges av høringsinstanser som går inn for en slik ordning er blant annet:

1. Flere av de høringsinstansene som går inn for tilsetting i et særskilt tilsettingsorgan peker på at det vil være med å sikre en bredere kirkelig maktfordeling, samtidig som tilsettingsorganet er forankret de demokratiske organene i bispedømmeråd og Kirkemøtet (blant annet *Borg biskop*).
2. Det gjør det mulig å trekke inn personer med spesiell kompetanse i organet, særlig bør det legges vekt på teologisk kompetanse på doktorgradsnivå (*Sarpsborg menighetsråd*). Det faktum at bispekollegiet ikke har bestått av noen med teologisk doktorgrad siden 2009, understreker at Kirkerådet, som har vært tilsettingsorgan siden 2012 ikke har klart å balansere helheten blant biskopene (*Soknepresten i Trysil*).
3. Organet vil kunne ta helhetskirkelige hensyn, herunder sammensetningen av bispekollegiet (*Eidsberg felles menighetsråd*).
4. Ivaretar biskopenes selvstendige rolle i strukturen, ved at biskopene ikke tilsettes av Kirkerådet. Det er med å synliggjøre den episkopale strukturens selvstendighet (*Hamar menighetsråd*).
5. Ordningen innebærer at myndigheten over tilsetting av biskoper fordeles slik at både nasjonale og lokale hensyn blir ivarettatt. Det er derfor viktig at bispedømmet vil ha innflytelse på avgjørelsen også i siste instans (*Stokken menighetsråd*).

En del av høringsinstansene som primært går inn for andre ordninger, argumenterer imot særskilt tilsettingsorgan. Argumentene som anføres av disse er blant annet:

1. Etablering av et særskilt organ vil bidra til en mer kompleks struktur i kirkeordningen, ved at det etableres et nytt byråkrati rundt dette organet (*Borg bispedømmeråd*).
2. Et tilsettingsorgan utenfor Kirkerådet kan også potensielt tilsette biskoper uten tilstrekkelig støtte i Kirkerådet, noe som kan skape vanskelige samarbeidssituasjoner (*Nord-Hålogaland bispedømmeråd*).
3. Organet vil ha et midlertidig preg da medlemmer fra bispedømmene som skal få ny biskop rullerer, noe som gjør at det blir et organ det er vanskelig å føre en dialog med i for- og etterkant av utnevnelser (*Nord-Hålogaland biskop*).
4. Det vil bidra til å svekke det kirkelige demokratiet ved at viktige beslutninger flyttes ut av de valgte styringsorganene. Modellen åpner etter vårt syn også for at premissene for tilsetting blir mindre åpne ved at de skjuler bak lukkede dører blant et lite antall personer (*KA*).
5. Det er en betydelig sjanse for at et slikt organ vil kunne bli politisert både med tanke på hvem som skal velges til å sitte i det, og med tanke på hvem det velger til biskop (*Det teologiske menighetsfakultet*).

Stavanger bispedømmeråd har følgende uttalelse om biskopenes selvstendighet i forbindelse med spørsmålet om et særskilt tilsettingsorgan:

Etter bispedømmerådets vurdering følger biskopenes selvstendighet av tjenesteordning og kirkeorganisering, ikke av hvem som tilsetter biskopene. Et særskilt tilsettingsorgan vil ikke utgjøre noen forskjell i forhold til dette. Et eventuelt tilsettingsorgan vil også

ha sin kilde i det samme kirkedemokratiet og den samme rådsstrukturen som biskopen skal utøve sin tjeneste sammen med. Av det følger det heller ingen særskilt selvstendighet. Det valgte Kirkerådet er valgt av Kirkemøtet – og det vil også de nasjonale medlemmene i det særskilte tilsettingsorganet være. Medlemmene av bispedømmerådene er også medlemmer av Kirkemøtet.

Etter vår vurdering vil derfor et særskilt tilsettingsorgan være en unødvendig komplisert struktur. Det vil også føre til at en viktig funksjon samles på færre hender, i et organ som er mindre transparent og kan være sårbart for maktspill i utpekingen av medlemmer.

2.3b Ordning med tilsetting i Kirkerådet – videreføring av gjeldende ordning

73 menighetsråd, det vil si 29 prosent av menighetsrådene som har avgitt uttalelse, går inn for tilsetting av biskoper i Kirkerådet. *Kaneborgen menighetsråd* uttaler:

Kanebogen menighet gir sin tilslutning til en ordning med tilsetting i Kirkerådet der gjeldene ordning videreføres. Menighetsrådet er av den oppfatning at det ved utpeking av biskop er flere hensyn som må ivaretas. Det er viktig at ulike grupper stemmeberettigede i bispedømme og på nasjonalt nivå får anledning til å gi sitt innspill. Videre er det viktig at det er en instans som kan foreta en kvalifisert vurdering og vektlegging av et helhetlig hensyn i den totale sammensetningen av bispekollegiet.

Menighetsrådet er av den oppfatning at dette understreker Kirkerådets helhetlige ansvar for ledelsen av kirken på nasjonalt nivå. Dette er også tydeliggjort gjennom lovendringen fra 1.januar 2017 der Kirkerådet tydeliggjøres som en form for styre på nasjonalt nivå for Den norske kirke.

Madlamark menighetsråd uttaler:

Menighetsrådet går inn for at gjeldende ordning med tilsetting av Kirkerådet videreføres. Erfaringene fra de tilsettinger Kirkerådet fram til nå har foretatt er gode. Kirkerådet er allerede et godt etablert organ i vår kirke med [et] høyst kompetent sekretariat, det er representativt for mangfoldet i Den norske kirke og er det organ som på en utmerket måte vil kunne foreta de vurderinger og avgjørelser ved tilsetting av biskoper i kirken.

Kjørringøy menighetsråd uttaler:

Kjørringøy menighetsråd mener at Den norske kirke bør videreføre gjeldende ordning med at biskoper tilsettes i Kirkerådet etter en rådgivende avstemning. Menighetsrådet mener at denne ordningen best kan ivareta konkrete bispetilsettinger i forhold til det samlede bispekollegiet. Kjørringøy menighetsråd mener det både er viktig at bispekollegiet speiler en bredde i kirken m h t teologisk ståsted, kjønn og utvidet teologisk kompetanse, som f.eks. doktorgrad, og samtidig ivaretar de lokale behovene og det særegne ved det enkelte bispedømmet.

Prosten i Lofoten, Prosten i Eiker, Prosten i Aust-Nedenes, Prosten i Nord-Helgeland og Prosten i Søndre Aker går også inn for tilsetting i Kirkerådet.

Hamar bispedømmeråd går enstemmig inn for at biskoper skal tilsettes, men er delt på midten om tilsettingen bør foregå i Kirkerådet (5 stemmer) eller et særskilt tilsettingsorgan (5 stemmer). *Møre bispedømmeråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Oslo bispedømmeråd, Borg bispedømmeråd og Agder og Telemark bispedømmeråd* går inn for tilsetting i Kirkerådet.

Agder og Telemark bispedømmeråd uttaler at:

Vi er av den oppfatning at Kirkerådet er et representativt organ sett i relasjon til geografisk og demokratisk representasjon. Det er derfor naturlig at Kirkerådet fortsatt har tilsettingsmyndigheten for biskoper.

Oslo bispedømmeråd nevner følgende momenter som begrunnelse for sin støtte til ordningen:

- Den gjeldende ordning har nå vært benyttet ved de siste fem tilsettingene og prosedyren er dermed kjent.
- Det gis innflytelse til ulike grupper stemmeberettigede både i bispedømmet og på nasjonalt nivå.
- Kirkerådet kan foreta en kvalifisert vurdering og vektlegging av helhetlige hensyn i sammensetningen av bispekollegiet.
- Biskopenes tilsetting blir forankret i et organ for det kirkelige demokratiet.

I høringsuttalelsen fra *Møre bispedømmeråd* pekes det på at modellen med videreføring av gjeldende ordning:

gir mange grupper av røysteføre høve til å gi uttale, både på bispedømmenivå og på nasjonalt nivå. Kyrkjerådet får også høve til å ta heilskapsomsyn til samansetninga i bispekollegiet og ordninga understrekar Kyrkjerådet sitt leiaransvar for den nasjonale kyrkja og er forankra i det kyrkjelege demokratiet.

Borg bispedømmeråd uttaler:

Fordelene ved at tilsettingen fortsatt skjer i Kirkerådet er at denne ordningen i størst grad vil sikre en helhetlig vurdering og legitimitet, da Kirkerådet er et bredt sammensatt organ med helhetlig ansvar. I utpeking av biskoper kan man i stor grad ta helhetskirkelige hensyn og innarbeide bispeutnevnelser i en helhetlig styringsstrategi for kirken. Det er også en fordel at det ikke opprettes nok et sentralkirkelig organ som bidrar til en mer uoversiktlig struktur i kirkeordningen. Ordningen innebærer også at biskopenes tilsetting er forankret i et organ for det kirkelige demokrati.

Ulempene ved at tilsetting fortsatt skjer i Kirkerådet er at det kan bidra til en uheldig maktkonsentrasjon. Videre er det en ulempe at man risikerer at bispetjenestens ikke sikres tilstrekkelig uavhengighet i kirkeordningen, og at bispetilsettinger på en uheldig måte kan bli trukket inn i kirkepolitiske uenigheter i Kirkemøtet/Kirkerådet.

Et flertall (6) i Borg bispedømmeråd går inn for at dagens ordning videreføres og at biskoper utpekes i Kirkerådet.

Kirkelig utdanningsseksjonen nord mener at «tilsetting av biskoper bør skje i Kirkerådet. Kirkerådet har demokratisk legitimitet og er det organet som i størst grad kan ta helhetskirkelige hensyn.»

KA uttaler:

Det er flere utfordringer med gjeldende ordningen for tilsetting av biskoper. KA vil likevel støtte en videreføring av en ordning som både inneholder elementer av avstemning/valg og trekk som kjennetegner mer ordinære tilsettings-/utnevningprosesser. Svakheter ved dagens ordning kan delvis søkes imøtegått ved videreutvikling av dagens ordning.

KA viser også til at i den såkalte «Veivalghøringen» i 2015 fikk denne modellen oppslutning blant 55 % av menighetsrådene og fellesrådene som uttalte seg. Ordningen har dermed også tillit i den lokale kirke.

Dagens ordning er et forsøk på å kombinere ulike hensyn; her gis menighetsråd og andre grupper en reell innflytelse, samtidig som ordningen gir rom for å foreta en vurdering basert på fastsatte kriterier. Tilsetting i et demokratisk styringsorgan gir biskopen en solid forankring i et ansvarlig styringsorgan.

Ungdomsrådene i Borg og Møre går også inn for tilsetting av biskoper i Kirkerådet.

Andre argumenter som trekkes frem for en ordning med tilsetting i Kirkerådet er blant annet:

1. Kirkerådet er et organ som er utgått fra Kirkemøtet med et helhetlig ansvar for kirkens virksomhet, og innehar en rolle i kirken som gjør det mulig å legge til grunn langsiktige og helhetskirkelige hensyn (*Østre Fredrikstad menighetsråd*).
2. Den norske kirke er inne i en brytningstid. (...) En bør beholde dagens ordning til Den norske kirke har funnet sin form som selvstendig organisasjon (*Døves menighetsråd i Ålesund* og *Døves menighetsråd i Bergen*).
3. Ordningen gir innflytelse til ulike grupper av stemmeberettigede, og til at Kirkerådet da kan foreta en kvalifisert vurdering og vektlegging av helhetlige hensyn. (*Kolstad menighetsråd*)
4. Det er ikke sikkert at demokratiet klarer å finne fram til den kandidaten som er best kvalifisert, og da er det på sin plass at Kirkerådet tar en avgjørende og helhetlig vurdering til slutt av de tre kandidatene som er stemt fram av «oss» (*Feiring menighetsråd*).

En del av høringsinstansene som går inn for andre løsninger, anfører følgende argumenter imot tilsetting i Kirkerådet:

1. Fordi Kirkerådet nå har fått en så sterk maktposisjon, vil det være viktig og riktig om et annet organ får makta med å tilsette biskoper, de som i prinsippet (...) ikke skal styres av noen annen instans (*Prosten i Sør-Østerdal*).

2. Om sentrale organ som Kirkerådet eller eit eige tilsetjingsorgan har endeleg ansvar for heilheltskyrkjelege omsyn, vil dei ha eit forklarings- og tolkingsproblem når dei utnemner ein annan enn den som har best stemmetall, noko som vanskeleg kan reknast som demokratisk (*Bryne sokneråd*).
3. Danning av det som i media fortone seg som kirkepolitiske «partier» som diskuterer i hvilken grad medlemmene er bundet av grupperingens kirkepolitiske «program», er etter vårt syn en lite ønsket utvikling med tanke på ledelsen av Den norske kirke. Dagens praksis er på ingen måte udemokratisk, men VID mener at kirken, som et trossamfunn, er bedre tjent med en større grad av direkte demokrati i valg av kirkens ledere. Igjen er det hensynet til det lokale bispedømmet, hvor biskopen i all hovedsak har sitt virke, og et sideblikk til ordninger i en rekke andre kirker, som veier tyngst (*VID vitenskapelige høyskole*).
4. I en demokratisk forankret folkekirke vil det være uheldig om Kirkerådet går inn og i realiteten overtar den sentrale makten i kirken som Kongen hadde i den gamle Statskirken. Det er viktig at biskopene har et reelt selvstendig, demokratisk forankret, mandat til å være et balanserende korrektiv og motvekt til Kirkerådets/Kirkemøtets makt. Dette samsvarer også med den balansen mellom det synodale og episkopale som de fleste andre lutherske kirker prøver å uttrykke i sine kirkeordninger (*Prosten i Gauldal*).

2.4 Utlysning og tilsetting etter søknad og andre forslag

Utlysning og tilsetting etter søknad

I høringsnotatet la Kirkerådet til grunn at alternativet med utlysning og tilsetting i tråd med normale tilsettingsprosedyrer, ikke anses som en aktuell ordning for utpeking av biskoper som følge av tilbakemeldingene fra *Veivalgshøringen* i 2015. *Nittedal menighetsråd* støtter eksplisitt denne tilnærmingen:

KR har avgrenset seg til tre ordninger, i det de ser bort fra en modell med utlysning av ledig bispestilling. Vi støtter KR i dette, ut ifra at det er viktig at bispeembete har som utgangspunkt et kall fra kirken med basis i kirkelige organers vedtak, og ikke i søkeres ønsker om et slikt embete.

17 av høringsinstansene (5 prosent av høringsinstansene) har likevel gått inn for en ordning hvor stillingene som biskop utlyses og tilsettes i tråd med vanlige tilsettingsprosedyrer, eller gitt uttrykk for at en slik ordning bør tas inn og utredes til Kirkemøtets behandling av saken. *Oslo bispedømmeråd* uttaler:

Innledningsvis vil bispedømmerådet gi som tilbakemelding at saken om ordning for utpeking av biskoper i utgangspunktet har et større handlingsrom som har blitt unødvendig innsnevret i det foreliggende høringsnotatet fra Kirkerådet. At bispestillinger lyses ut og besettes etter samme prosedyre som andre stillinger må tas inn igjen i utredningen til Kirkemøtet.

Det teologiske fakultet uttaler at:

Det teologiske fakultet beklagar at [alternativet med å lyse ut bispestillingane] ikkje er med i høyringsdokumentet som her ligg føre. Etter fakultetets meinig talar viktige omsyn for at bispestillingane, som andre stillingar i kyrkja, burde bli lyste ut og tilsette utan ein føregåande nominasjons- og røysteprosess. Ei slik ordning ville lagt vekt på søkjarane sine kvalifikasjonar og kompetanse og medverka til ryddige og gjennomsiktede prosessar ut frå allmenne reglar ved tilsetjing.

Det teologiske fakultet peker på at bispenominasjonene synes å være lite gjennomsiktede, og at det ikke er gitt at en slik nominasjonsordning er det som best sikrer et bredt tilfang av mulige bispekandidater. Videre peker Det teologiske fakultet på at dagens utvelgingsmåte er omfattende og krevende, noe som er en grunn til at mange takker nei til å utsette seg for en bispenominasjon. Å gjøre det mulig å søke på bispestillingene, vil etter Det teologiske fakultets syn tjene til å «alminneliggjøre dem» for å tydeliggjøre at det etter luthersk tenkning ikke er et prinsipielt skille mellom en biskop og en prest.

Frå ein luthersk synsstad omfattar den kyrkjelege tenesta (prestetenesta) to oppgåver: å forkynne evangeliet og meddele sakramenta. For ved ordet og sakramenta som middel blir Den heilage Ande gjeven, han som verkar trua, kvarhelst og når Gud vil (CA V). Difor treng vi altså den kyrkjelege tenesta, for at menneska skal kome til den rettferdigerande trua (jf. CA IV). Også biskopen inngår i tenesta med ord og sakrament. Den kyrkjelege tenesta er ei formidlingsteneste som ikkje er knytt til ein bestemt stand eller institusjonelle kjenneteikn. Dåpen er det eigentlege ordinasjonssakramentet. For å synleggjere at biskopen ikkje har ein annan status enn ein prest, burde derfor kyrkja hatt ein utveljings- og tilsetjingsmåte som let vere å setje bispestillinga i ei særstilling. Dette er for fakultetet avgjerande for å gå inn for utlysning og tilsetjing av biskopar i samsvar med vanlege tilsetjingsprosedyrar. I ei slik ordning ville det vore føremålstenleg om det aktuelle bispedømmerådet var utlysings- og innstillingsorgan, medan kyrkjerådet var tilsetjingsorgan, slik tilfelle er i dag.

Fagforbundet teOLOgene, Prosten i Nedre Romerike, Prosten i Vest-Nedenes, Prosten i Fosen, Prosten i Orkdal, Agder og Telemark bispedømmeråd (5/5 medlemmer) og ni menighetsråd gir også uttrykk for at deres primære ønske er en ordning med tilsetting etter utlysning og ordinær søknadsprosess. *Prosten i Nedre Romerike* uttaler:

Man må spørre seg hvor viktig et bispevalg i Den norske kirke er, likeså hvor viktig selve utvelgesmetoden er (...). Det går selvsagt an å se Bispevalget som det sted hvor Den norske kirke virkelig blir synlig i offentligheten. Slike personfokus engasjerer lett (kjendis, kirkens Se og Hør), folk flest blir opptatt av om det er den konservative eller den liberale kandidaten som «vinner», om grasrota sin kandidat når helt til topps, eller om folkeflertallets mening blir overprøvd av høyere organer. Erfaringen viser at det er få saker som engasjerer fotfolket i Den norske kirke i samme grad som det et bispevalg gjør. Men ønsker vi at det skal være slik? Har vi ikke et viktigere budskap å nå ut med?

Andre forslag

Åtte av menighetsrådene har gitt uttrykk for andre ordninger for utpeking av biskoper enn de det er redegjort for ovenfor. *Rugsund sokneråd, Davik sokneråd, Ålfoten sokneråd* uttaler alle:

I samband med val av framtidige biskopar har soknerådet vedteke at sokneråda sjølve skal bestemme kven som skal vere biskop i eige bispedøme

Hunn menighetsråd, Bøler menighetsråd, Nysæter sokneråd og Stord sokneråd har valgt ikke å ta stilling til en av modellene, men kommer med generelle tilbakemeldinger til ordningene for utpeking av biskoper. *Stord sokneråd* uttaler for eksempel:

Stord sokneråd vil leggja vekt på følgande:

- At framtidige biskopar blir valt etter ein demokratisk prosess
- At den lokale stemme blir tungt vekta og høyrte i endeleg val av biskop
- At det samstundes blir teke omsyn til heilskapen i kyrkja og bispekollegiet når det gjeld kjønn, teologisk fagleg kompetanse.
- At prosessen for den enkelte kandidat ikkje blir for lang og utmattande.

Denne gruppen inkluderer også *Tydal menighetsråd*, som går inn for en ren valgordning eller tilsetting i Kirkerådet, uten å skille mellom hvilken av disse ordningene rådet primært støtter.

Del 3: Nærmere om elementer i de ulike ordningene

3.1 Nominasjon av biskop

I Kirkerådets høringsnotat ble det skissert tre alternativer for nominasjon av biskop; videreføring av dagens ordning med bispedømmerådet som nominasjonsorgan, et nominasjonsorgan som består av bispedømmerådet utvidet med nasjonale representanter eller nominasjon bare ved grupper av stemmeberettigede, uten eget nominasjonsorgan. I regelforslagene i Kirkerådets høringsnotat var det lagt opp til en videreføring av bispedømmerådet som nominasjonsorgan.

Videreføring av dagens nominasjonsordning

De fleste høringsinstansene gir implisitt eller eksplisitt tilslutning til en videreføring av dagens nominasjonsordning med bispedømmerådet som nominasjonsorgan. *Evje og Hornes sokneråd, Kaneborgmenighetsråd, Stiklestad sokneråd, Vinje sokneråd, Veru og Vuku sokneråd* og *Hoff menighetsråd* er blant de høringsinstansene som eksplisitt uttaler seg om det. *Kaneborgmenighetsråd* uttaler:

Menighetsrådet er av den oppfatning at en videreføring av dagens ordning best ivaretar det aktuelle bispedømmets mulighet til å være i førersetet når kandidater skal fremmes. Bispedømmerådet har en lang tradisjon som nominasjonsorgan og vil kunne ivareta forhold som kjønnsbalanse og en bredde i det teologiske landskapet i

nominasjonsorganet slik at man har et helhetlige kirkelig perspektiv gjennom hele prosessen.

Flertallet av biskopene og bispedømmerådene – *Preses i Bispemøtet, Bjørgvin biskop, Bjørgvin bispedømmeråd, Agder og Telemark bispedømmeråd, Hamar biskop, Hamar bispedømmeråd, Sør-Hålogaland biskop, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Borg biskop, Borg bispedømmeråd* - gir eksplisitt støtte til at bispedømmerådet bør være nominasjonsorgan. *Hamar biskop* og *Hamar bispedømmeråd* uttaler:

Nominasjonen bør foretas av bispedømmerådet, uten tilføring av «nasjonale representanter», men med mulighet for supplerende nominasjon. Man bør vurdere om bispedømmerådet skal gi en begrunnet nominasjon.

Presteforeningen legger vekt på at:

Den foreslåtte nominasjonsordningen ivaretar mulighet til bred nominasjon av kandidater både ved bispedømmerådets nominasjonsprosedyre og muligheten for supplerende nominasjon.

Det teologiske menighetsfakultet og *KA* er også eksempler på andre høringsinstanser som eksplisitt støtter en videreføring av bispedømmerådet som nominasjonsorgan.

Nominasjonsorgan som består av bispedømmerådet utvidet med nasjonale representanter

Tunsberg biskop og *Tunsberg bispedømmeråd* gir uttrykk for at dersom man velger en ren valgordning, slik disse organene går inn for,

«er det naturlig at de sentralkirkelige organer er representert i nominasjonsprosessen. Derfor ønsker vi at nominasjonskomiteen suppleres med nasjonale representanter slik det er beskrevet i punkt 3.1. med tre medlemmer av kirkerådet, 2 leke og en geistlig.»

Norsk kvinnelig teologforening og *Fagforbundet teOLOgene* går inn for at nominasjonsorganet suppleres med nasjonale representanter. *Bø sokneråd, Sørnes menighetsråd* og *Tranby og Lierskogen menighetsråd* gir også uttrykk for at nominasjonsorganet bør bestå av bispedømmerådet, supplert med nasjonale representanter. *Frøyland og Orstad sokneråd* anbefaler at bispedømmerådet pluss en fra Kirkerådet bør være nominasjonsorgan.

Stavanger bispedømmeråd uttaler at det «ser positivt på at 1-3 representanter fra Kirkerådet tiltrer bispedømmerådet med talerett i nominasjonsprosessen, for å sikre at nasjonale hensyn blir ivaretatt.»

St. Johannes menighetsråd og *Prosten i Fosen* foreslår at preses eller en annen biskop oppnevnt av Bispemøtet trer inn i biskopens sted i forbindelse med nominasjonsprosessen. Det ville i så fall innebære at bispedømmerådet ble supplert med en nasjonal representant. Se nærmere om dette i avsnitt 3.5.

Nominasjon bare ved grupper av stemmeberettigede, uten eget nominasjonsorgan

Det er også noen få menighetsråd som tok til orde for en annen nominasjonsordning, uten eget nominasjonsorgan. *Frogner menighetsråd* i Sørums kommuner uttaler:

I høringsdokumentet blir det lagt opp til at ein skal halde fram med ei nominasjonsordning med bispedømmerådet som nominasjonsorgan, slik tilfelle er i dag. Frogner sokneråd meiner ei anna nominasjonsordning vil vere meir føremålstenleg. Vi synest ordninga i den danske folkekyrkja òg kan vere eigna i norsk samanheng. I Danmark kan minst 75 og maksimalt 150 røysteføre stille opp ein kandidat, som òg må skrive under på at han/ho stiller til val. Føresetnaden for å vere kandidat til bispeval er at ein fyller kriteria for å vere prest i folkekyrkja. Det kan diskuteras at mange røysteføre som må til for å stille ein kandidat, også i norsk samanheng kan minimum 75 vere eit tal som synest fornuftig. Vi ser ikkje heilt behovet for å operere med eit maksimumstal som i Danmark. Ei slik ordning ser vi som god nok for å sikre ein tilstrekkeleg brei nominasjon av kandidatar. Det må vere prosedyrar som sikrar at kandidatar av begge kjønn blir nominerte. Dette kan til dømes skje ved at det er høve til ei ordning med etternominasjon.

Tjensvoll menighetsråd går inn for en ren valgordning, men med enkelte forbehold. Det mener at den foreslåtte bispevalgordningen øker påvirkningskraften til nominasjonsorganet, bispedømmerådet. Tjensvoll menighetsråd uttaler at det kan tenke seg at alternativet blir supplert med en eller annen form for utvidet nominasjon eller nominasjonsvalg. Et alternativ menighetsrådet skisserer er at nominasjonen skjer ved at bispedømmerådet nominerer tre kandidater og ved at Kirkerådet nominerer to kandidater, får å sikre mer ildsyn i prosessen. Et annet alternativ Tjensvoll menighetsråd foreslår er nominasjon ved kandidatnominering, tilnærmet som i Finland. Forslaget innebærer at en gruppe på minst ti stemmeberettigede kan foreslå en kandidat. Bispedømmerådet samler de foreslåtte kandidatene, og det skjer et nominasjonsvalg. Kun de fem kandidatene som har flest stemmer i nominasjonsvalget går vidare til det endelige bispevalget.

Kampen menighetsråd gir uttrykk for at dersom en velger valgmodellen:

bør det ikke være en nominasjonsprosess. Her må det være mulig for alle som kan få tilstrekkelig med underskrifter å stille til valg. Antall underskrifter bør være 100 medlemmer av Den norske kirke, hvorav 1/3 del må være fra bispedømmet hvor biskopen skal tjenestgjøre.

Kjønnsbalanse i nominasjonen

Et lite antall høringsinstanser uttaler seg om kjønnsbalanse i nominasjonen av biskoper. Disse kan grupperes inn i 1) de som mener det må nomineres minst to av hvert kjønn, 2) de som går inn for nominasjon av minst 40 prosent av hvert kjønn eller 3) de som påpeker at erfaringer viser at det ikke alltid er like lett å nominere mer enn én av hvert kjønn.

Tranby og Lierskogen menighetsråd, Stiklestad sokneråd, Vinne sokneråd, Vera og Vuku sokneråd går inn for at nominasjonsorganet fortsatt må nominere minst én kandidat av hvert kjønn.

Møre biskop, Møre bispedømmeråd, Preses i Bispemøtet, Borg bispedømmeråd, Agder og Telemark bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd, Tunsberg biskop og Tunsberg bispedømmeråd trekker alle frem at det er viktig å tilstrebe eller sikre kjønnsbalanse i nominasjonsprosessen. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler imidlertid:

I Stavanger bispedømme har vi erfaringer med at vi gjerne ønsker å rekruttere kvinner til bispetjeneste, men at mange kvinner sier nei. Våre erfaringer tilsier derfor at det i praksis kan skape problemer å kreve at en nominerer flere enn minst én kandidat av hvert kjønn.

Hamar biskop, Hamar bispedømmeråd, Sør-Hålogaland biskop og Sør-Hålogaland bispedømmeråd mener det må regelfestes at det skal være minst to kandidater av hvert kjønn. *Svolvær menighetsråd, Evje og Hornes sokneråd, Hamar menighetsråd, Norderhov og Ask menighetsråd og Hornindal sokneråd* går også inn for at nominasjonsorganet skal nominere minst to kandidater av hvert kjønn.

Gjesdal sokneråd går inn for at nominasjonsorganet skal nominere minst 40 prosent av hvert kjønn. Det samme gjør *Nidaros biskop, Nidaros bispedømmeråd og Presteforeningen*.

Norsk kvinnelig teologforening mener at

Uansett nominasjonsorgan/tilsettingsorgan må det regelfestes at kandidatlisten ikke kan legges fram før kjønnsbalansen er ivaretatt med kjønnsrepresentasjon minimum 1 av fire, 2 av fem. En 40/60 representasjon bør tilstrebtes før det åpnes opp for supplerende nominasjon.

Andre innspill til nominasjonsprosessen

I tillegg til momentene ovenfor, valgte en del høringsinstanser å komme med andre innspill til nominasjonsprosessen.

KA foreslår at bispedømmerådet utarbeider en begrunnelse for nominasjonen:

For å tydeliggjøre nominasjonsorganets rolle, vil KA videre foreslå at bispedømmerådet også forutsettes å utarbeide en begrunnelse for sin nominasjon de aktuelle kandidater som de velger å nominere. Dette vil bl.a. avlaste den enkelte kandidat i forhold til å måtte «selge seg»/drive valgkamp for seg selv etter nominasjon og dermed kanskje gjøre prosessen mindre belastende for kandidatene.

Hidra menighetsråd understreker behovet for å kvalitetssikre kandidatene:

Ved en ren valgordning blir det viktig at kandidatene er kvalitetssikret på forhånd. De teologiske fakultetene bør derfor gis en rolle ifm nominering eller vurdering av aktuelle kandidater før avstemming.

(...)

Det er viktig at kandidatene gis en bred presentasjon, og ikke kun biografiske data.

Jeløy menighetsråd understreker at menighetsrådene bør ha adgang til å komme med forslag til nominasjonen. *Midsund sokneråd* anbefaler at menighetsrådene skal foreslå tre kandidater.

Ungdomsrådet i Stavanger bispedømme uttaler:

I forbindelse med bispevalg ønsker ungdomsrådet at bispedømmerådet på et passende tidspunkt i nominasjonsprosessen framlegger saken for ungdomsrådet for en høring.

3.2 Avstemningsprosedyre i nominasjonsorganet

Når det gjelder avstemningsprosedyre i nominasjonsorganet er det særlig to spørsmål som høringsinstansene er opptatt av. Det ene spørsmålet er antallet kandidater som avstemningen skal resultere i. I Kirkerådets høringsforslag var det foreslått at bispedømmerådet skulle nominere fem til sju kandidater i en ren valgordning, eller inntil fem ved de andre ordningene. Det andre spørsmålet er knyttet til selve avstemningsprosedyren.

Antall kandidater

Det er ikke så mange av høringsinstansene som eksplisitt har uttalt seg om antallet kandidater som skal nomineres. De som går inn for en ren valgordning støtter i hovedsak Kirkerådets forslag om fem til sju kandidater, mens de som går inn for tilsetting i Kirkerådet eller et særskilt tilsettingsorgan, støtter forslaget om fem kandidater.

Kjerringøy menighetsråd, Eidsberg felles menighetsråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Møre biskop, Møre bispedømmeråd og Stavanger bispedømmeråd går eksplisitt inn for at det bispedømmerådets nominasjon skal være fem. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler:

Antall kandidater bør som i dag begrenses til fem. Dette er et tilstrekkelig antall til å få en bredde av egnede kandidater, men begrenser samtidig hvor mange dyktige og viktige medarbeidere som skal involveres og utsettes for en såpass krevende prosess. Det fører også til at velgernes stemmer ikke spres på for mange kandidater.

Raufoss menighetsråd, Stiklestad sokneråd, Vinne sokneråd, Vera og Vuku sokneråd, Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd uttaler eksplisitt at de mener det bør nomineres mellom fem og sju kandidater.

Prost emeritus Tore Kopperud anbefaler at det nomineres sju kandidater, hvorav maks fire kan være bosatt i bispedømmet.

Avstemningsprosedyre

Det er ikke mange høringsinstanser som har uttalt seg eksplisitt til avstemningsprosedyren.

I høringsnotatet er det foreslått følgende prosedyre ved nominasjon i en ren valgordning: De enkelte medlemmer av bispedømmerrådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De tre til fem kandidatene som har fått flest stemmer, er nominert. Deretter kan det votes over kandidater til ytterligere to plasser ved alminnelig flertall, plass for plass. 43 menighetsråd som har gått inn for ren valgordning har gitt eksplisitt uttrykk for at de støtter en ren valgordning *slik den er skissert i høringsnotatet. Nittedal menighetsråd støtter en slik avstemningsprosedyre*

Med hensyn til avstemningsprosedyre i nominasjonsorganet, går vi inn for forslaget i første avsnitt på s.17. Det betyr at avstemningen skjer ved at medlemmene i nominasjonsorganet stemmer på tre kandidater, og at de tre til fem som får flest stemmer ved denne avstemningen, nomineres. Deretter kan det votes over kandidater til ytterligere to plasser, plass for plass. Det innebærer at nominasjonsorganet skal nominere mellom fem og sju kandidater. Eventuelle kandidater fra en supplerende nominasjonsrunde kan komme i tillegg.

I regelforslagene for tilsetting i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan i høringsnotatet, er det lagt opp til følgende avstemningsprosedyre: De enkelte medlemmer av bispedømmerrådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De fem kandidatene som har fått flest stemmer, er nominert. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte begge kjønn. Ved stemmelikhet for femte kandidat, avgjøres nominasjonen av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for femte kandidat foretas loddtrekning. Dersom det er avgitt stemme på til sammen tre eller fire kandidater blir kun disse nominert.

Enkelte høringsinstanser tar til orde for at avstemningsprosedyren i nominasjonsorganet bør gjennomføres som preferansevalg. *Det teologiske menighetsfakultet uttaler:*

Det avgjørende vil uansett være hvordan nominasjonsorganet stemmer. For å sikre bredde i nominasjonen mener vi at preferansevalg er en god og tjenlig løsning, selv om den innebærer en komplisert opptelling.

Også *Norsk kvinnelig teologforening* går inn for preferansevalg i avstemningen.

Borg biskop og *Borg bispedømmerråd* går inn for å regelfeste en ordning med prøvevotering:

Borg bispedømmerråd mener at prøvevotering før endelig avstemning i nominasjonsorganet bør regelfestet (jf. også del 6: Forslag til regler).

En regelfesting av prøvevotering vil sikre at det ikke oppstår en utilsiktet situasjon der en eller flere åpenbare kandidater ikke nomineres, på bakgrunn av at bispedømmerrådets medlemmer regner med at andre kommer til å stemme på en forhåndsfavoritt som har vært fremhevet under rådslagningen.

3.3 Supplerende nominasjon eller rett til å avgi stemme på ikke-nominerte kandidater

Supplerende nominasjon

Ordningen med supplerende nominasjon får bred støtte i høringen. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler:

Ordningen med supplerende nominasjon er en viktig demokratisk sikkerhetsventil. Ordningen innebærer en viss risiko for at mindre egnede kandidater kan komme inn i prosessen via en sidedør og fungerer derfor best dersom et eget organ, ikke et valg, til slutt avgjør hvem som blir biskop. Likevel bør det også være anledning til supplerende nominasjon ved bispevalg, for å sikre at nominasjonen er representativ. Stavanger bispedømmeråd ber også Kirkerådet vurdere om det skal innføres krav til at en viss andel av forslagsstillerne må komme fra flere prostier.

Noen høringsinstanser gir uttrykk for at kravet om 100 stemmeberettigede bør videreføres, mens andre mener kravet bør senkes.

Det teologiske menighetsfakultet «støtter at det videreføres en ordning med mulighet for supplerende nominasjon, og kravet om at det må være minst 100 stemmeberettigede som må til for å fremme en slik». *Kråkerøy menighetsråd* uttaler:

Utformingen av ordningen for tilleggs-nominasjon er viktig. For å sikre en bred tilslutning til alternative kandidater mener *Kråkerøy menighetsråd* at det bak hver kandidat må være minimum 100 stemmeberettigede fra 3 prosti.

Kaneborgen menighetsråd, *Tjensvoll menighetsråd* og *Sarpsborg menighetsråd* mener ordningen med supplerende nominasjon bør videreføres som i dag. *Domprosten i Kristiansand* og *Prosten i Fosen* støtter kravet om 100 stemmeberettigede fra minst tre prostier.

Løten menighetsråd «ønsker at antall stemmeberettigede skal holdes lavt, slik at terskelen for å nominere supplerende kandidater ikke blir for høy», uten å tallfeste nivået nærmere.

Presteforeningen gir uttrykk for at adgangen til supplerende nominasjon bør gjøres noe enklere ved å senke kravet til antall forslagsstillere. *Bø sokneråd* gir også uttrykk for at 100 stemmeberettigede forslagsstillere «kan synes noe høyt».

Stokka menighetsråd ønsker «at det åpnes for å stille alternative kandidater ved at minst 90 medlemmer fra tre forskjellige prostier (minst 30 medlemmer fra hvert prosti) kan foreslå alternative kandidater.»

Evje og Hornes sokneråd anbefaler at antallet settes til 60 stemmeberettigede.

Frogner menighetsråd i Oslo uttaler:

Frogner menighetsråd synes dette er et urimelig antall stemmer som kan føre til en uheldig lobbyvirksomhet og fraksjonering. 30-50 stemmer bør være tilstrekkelig.

Stiklestad sokneråd, Vinne sokneråd, Vera og Vuku sokneråd, Åsane sokneråd og Helleland menighetsråd mener at antall stemmeberettigede for å stille supplerende nominasjon bør være 30 og ikke 100.

Iveland menighetsråd uttaler at:

Vi synes likevel at § 3 om supplerende valg legger opp til en for omfattende og vanskeliggjøring av nominasjon av andre kandidater enn de bispedømmerådet har foreslått. Menighetsrådenes mulighet til å delta i nominasjonsprosessen bør styrkes.

Nord-Hålogaland biskop og Nord-Hålogaland bispedømmeråd uttaler:

Ingen av forslagene der tilsetting skjer i et råd åpner for at personer utenfor bispedømmet teller ved supplerende nominasjon. Dette svekker helhetskirkelige hensyn, og vi mener det bør åpnes for dette, på lik linje med slik det er foreslått i reglement for rent valg.

Domprosten i Kristiansand mener det maksimalt bør være to kandidater fremmet gjennom supplerende nominasjon.

Prosten i Lofoten uttaler:

Supplerende nominasjon er ikke er en god nok ordning slik den foreligger i dag. Supplerende nominasjon kan eventuelt videreføres kun under forutsetning av at to premisser er oppfylt: 1) At den som suppleres selv ikke har vært en del av bispedømmets nominasjonsprosess. 2) At den som suppleres tilfører listen av de nominerte noe positivt annerledes teologisk eller kirkepolitisk enn de som er nominert.

Rett til å avgi stemme på ikke-nominerte kandidater

Borg biskop, Borg bispedømmeråd og Prosten i Fosen går inn for at det i tillegg til supplerende nominasjon også skal være rett til å avgi stemme på andre enn de som er nominert av nominasjonsorganet eller gjennom supplerende nominasjon. *Borg biskop* uttaler:

Ordnningen med rett til å avgi stemme på ikke-nominerte kandidater bør gjeninnføres, noe som vil sikre et sterkere demokratisk supplement i tillegg til den relativt omfattende prosessen som ligger til grunn for ordningen med supplerende nominasjon.

Ingen andre høringsinstanser tar til ordet for dette. *Kaneborgen menighetsråd* «mener at det kun skal være mulig å stemme på kandidater som er nominert av nominasjonsorganet eller ved supplerende nominasjon.»

3.4 Ønske om forflytning for tjenestegjørende biskoper

I høringsnotatet pekte Kirkerådet på at det i den kirkelige avstemningsrunden tidligere var anledning til å avgi stemme på tjenestegjørende biskoper, ettersom nominasjonen fra bispedømmerådet ikke var bindende. Det gjeldende regelverket åpner ikke for dette, men det er åpnet for at både bispedømmerådet og de stemmeberettigede ved supplerende nominasjon har adgang til å nominere en tjenestegjørende biskop. Kirkerådet foreslo ingen endringer på dette punkt.

Det er få av høringsinstansene som har uttalt seg til dette. *VID vitenskapelige høyskole* uttaler at «det bør fortsatt være mulighet for å nominere sittende biskoper». *Norsk kvinnelig teologforening* og *Kaneborgen menighetsråd* støtter at det ikke gjøres endringer på dette punkt.

Borg biskop og *Borg bispedømmeråd* uttaler seg ikke eksplisitt til dette, men de går inn for at det også skal være mulig å avgi stemme på personer som ikke er nominert av bispedømmerådet eller gjennom supplerende nominasjon.

3.5 Biskopens rolle i nominasjonen

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet at hverken biskop eller domprost deltar i nominasjonen på ny biskop. Tilbakemeldingene fra høringsinstansene kan grupperes inn i de som støtter at biskopen ikke skal delta, de som mener at biskopen skal delta i hvert fall innledningsvis og de som mener at biskopen skal delta i nominasjonen.

Biskopen deltar ikke

Det teologiske menighetsfakultet «mener det er rimelig å innføre en bestemmelse om at sittende biskop i det bispedømme som skal ha ny biskop, ikke deltar i nominasjon og stemmegivning ved bispevalg».

Fire av biskopene og bispedømmerådene går inn for at biskopen ikke skal delta i nominasjonsprosessen. *Stavanger bispedømmeråd* støtter forslaget om at biskopen fratrer prosessen ved utpeking av biskop. *Tunsberg biskop* og *Tunsberg bispedømmeråd* «støtter forslaget om at verken biskop eller domprost er en del av nominasjonsprosessen». Det samme gjør *Sør-Hålogaland bispedømmeråd*, som uttaler:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd mener det er prinsipielt uheldig at sittende biskop deltar i nominasjonsprosessen av sin etterfølger. Rådet er også av den oppfatning at domprost ikke bør delta. Domprost kan selv i mange tilfelle være kandidat og dette vil medføre utfordringer med sette biskop, i tillegg har domprosten normalt sett selv vært fungerende biskop i løpet av sin tjenestetid.

Her må det i så tilfelle en avklaring til i forhold til reglene for bispedømmerådets virksomhet og bispedømmerådets beslutningsdyktighet uten biskopens tilstedeværelse.

Prosten i Nord-Helgeland mener at domprosten eller en annen prost bør delta i stedet.

St. Johannes menighetsråd uttaler:

St. Johannes anbefaler at sittende biskop og domprost ikke skal gis stemmerett for ny biskop. De bør heller ikke være tilstede ved valgavgjørelsen. Preses bør delta i nominasjonsprosessen for å sikre bredde i utvelgelsen av kandidater.

Prosten i Fosen ønsker tilsvarende at preses (eventuelt en annen biskop utpekt av Bispemøtet) erstatter biskopen i bispedømmerådet under prosessen.

Biskopen deltar innledningsvis

Prosten i Aust-Nedenes mener den avtroppende biskopen bør delta i den innledende fasen av nominasjonsprosessen. *Nittedal menighetsråd* uttaler:

Nittedal MR ser det som viktig at biskopen er med i de innledende runder i bispedømmerådet. Hun vet mye om hva som trengs av kompetanse og egenskaper i et slikt embete, og kjenner mange i presteskapet.

Bømlo sokneråd foreslår at:

Biskopen deltar i bispedømmerådets forberedende møte, rådslagning, men avgir ikke stemme sammen med bispedømmerådet.

Biskopen deltar

Fem av biskopene og bispedømmerådene går inn for at biskopen fortsatt skal delta i nominasjonsprosessen. *Møre biskop, Oslo bispedømmeråd, Bjørgvin biskop, Agder og Telemark bispedømmeråd og Borg bispedømmeråd* mener at biskopen fortsatt skal delta i behandlingen som i dag. Det samme gjør *Skien menighetsråd* og *Time sokneråd*. *Time sokneråd* uttaler:

Soknerådet meiner, i motsetnad til kapittel 6.2 i høringsnotatet, at biskopen bør delta i bispedømmerådet si handsaming av nominasjon av biskop. Biskopen vil kunne ha viktige innspel om kyrkjeleg einskap og om kompetansen til kandidatane.

Biskop emeritus Andreas Aarflot uttaler:

Etter min mening er det ikke gitt noen god begrunnelse for forslaget om å utelukke den sittende biskop fra nominasjonsprosessen i bispedømmerådet. Det fremkommer at dette opprinnelig var en del av et forslag fra departementet i år 2000, med sikte på endring av reglene om nominasjon ved utnevning av biskop. Kirkemøtet beklaget at det ikke var gitt noen uttømmende begrunnelse for forslaget, men valgte likevel å slutte seg til de fleste av endringsforslagene (Sak KM 16/00). Departementet valgte likevel å trekke forslagene (høringsnotatet, s. 19). Under behandlingen i Kirkemøtet fremmet komiteen i første omgang forslag om å beholde biskopens rolle i nominasjonsprosessen, ut fra den alminnelige bestemmelse om at bispedømmerådet

ikke er vedtaksført uten at biskopen er til stede og avgir stemme. Men ved andre gangs fremleggelse av komiteens innstilling ble det uten videre begrunnelse sagt at «komiteen gir sin støtte til departementets forslag om at biskopen ikke deltar i stemmegivningen». Det fremkommer ikke i referatet noen ytterligere drøftelse av biskopens stemmerett i nominasjonen (Protokoll fra Kirkemøtet 2000, s. 119f). Men Kirkemøtet uttalte seg på bakgrunn av at biskopen etter gjeldende ordning ville få innflytelse på utnevningen ved sin egen begrunnede innstilling etter at valgprosessen var avsluttet. Ved innføring av en ren valgordning for biskop, vil den sittende biskop ikke lenger ha en slik uttalerett, men delta i valget på linje med de andre stemmeberettigede. Slik nominasjonsreglene ellers er foreslått, vil det heller ikke være grunnlag for noen frykt for at biskopen skal kunne overstyre bisperådet i den avsluttende nominasjonsprosess. Det gjenstår da å overveie den betydning biskopen kan ha som ressursperson. Det vil være god grunn til å peke på at den avgående biskopen etter sin tjeneste i kirken i mange år vil ha en betydelig personalkunnskap. Biskopen vil kunne bidra positivt til å løfte frem aktuelle navn i prosessen, som ut fra et sett av kriterier vil egne seg som biskop i bispedømmet. De forslag som slik blir brakt frem, vil inngå i den avveining som hele bispedømmerådet til sist gjør, og i denne prosess vil biskopens stemme telle på linje med de andre medlemmenes og vil bare få gjennomslag om flertallet deler biskopens overveielser. Det synes derfor meningsløst å utelukke biskopen fra medvirkning i nominasjonsprosessen.

3.6 Stemmeberettigede ved rådgivende avstemning eller valg

I Kirkerådets høringsnotat var det foreslått ulike stemmeberettigede avhengig av om det skulle være en ren valgordning eller om det skulle være tilsetting etter en rådgivende avstemning i Kirkerådet eller et særskilt tilsettingsorgan. De stemmeberettigede ved førstnevnte ordning bygde på Kirkemøtets forslag om stemmeberettigede i en ren bispevalgordning fra 2007, mens de stemmeberettigede ved de to sistnevnte ordningene var foreslått justert etter dagens ordning.

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet at følgende skulle være stemmeberettigede ved en ren valgordning:

- a) Menighetsrådsmedlemmer i vedkommende bispedømme.
Menighetsrådsmedlemmene i Døvekirken har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme.
- b) Prester i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme
- c) Vigslede kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme
- d) Valgt ungdomsråd i vedkommende bispedømme
- e) Kirkemøtets medlemmer, herunder biskopene, samt prestenes varamedlemmer
- f) Representantene fra de tre teologiske fakulteter med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet
- g) Representantene fra Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet
- h) Samisk kirkeråd har stemmerett ved bispevalg i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar og Oslo bispedømmer.

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet at følgende skulle være stemmeberettigede ved tilsetting i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan:

- a) menighetsrådene i vedkommende bispedømme,
- b) prester i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme,
- c) vigslede kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme,
- d) prostene i de øvrige bispedømmer.

KA uttaler at:

En ren valgordning vil [...] medføre at det blir enda mer avgjørende å ta stilling til hvem som gis stemmerett, og vektingen mellom disse. Bakgrunnen for dagens ordning er utviklet bl.a. med tanke på at den som utnevnte biskop skulle få et faglig og kirkelig råd og dermed et bredere beslutningsgrunnlag for utnevningen av biskop. Modell 1 vil derfor etter KAs mening forutsette en langt bredere og mer prinsipiell drøfting av hvem som skal inneha stemmerett ved et bispevalg enn det som gis i høringsnotatets fremstilling.

I det følgende grupperes tilbakemeldingene etter hvilken type stemmerettskategori det er snakk om.

Menighetsrådsmedlemmer/Menighetsråd i vedkommende bispedømme

I Kirkerådets høringsnotat var det foreslått at menighetsrådsmedlemmene i vedkommende bispedømme skulle ha stemmerett enkeltvis i forslaget til en ren valgordning eller at menighetsrådene i vedkommende bispedømme skulle ha stemmerett som kollegium i rådgivende avstemning ved tilsetting i Kirkerådet eller i særskilt tilsettingsorgan.

Det var bred oppslutning i høringen om at menighetsrådsmedlemmene i vedkommende bispedømme skulle ha stemmerett enten enkeltvis eller samlet som råd. Det var imidlertid få høringsinstanser som uttalte seg spesifikt til dette spørsmålet.

Gran og Tingelstad menighetsråd mener at menighetsrådsmedlemmer bør avgi stemme enkeltvis, og ikke som kollegium. *Biskop emeritus Andreas Aarflot* uttaler følgende om det samme:

Et viktig poeng med en ren valgordning for biskoper er at den fremstår som demokratisk mest tilfredsstillende, ved at alle de stemmeberettigede enkeltvis får anledning til å tilkjenne sin preferanse. Det innebærer at den enkeltes stemmegivning i menighetsrådet blir hemmelig. Til forskjell fra dagens ordning, hvor rådet må komme frem til en omforent innstilling.

Også *Prosten i Vestre Aker* mener menighetsrådsmedlemmene bør avgi stemme individuelt.

Nittedal menighetsråd uttaler:

At et menighetsråd bare teller som en stemme, synes noe urettferdig, og en vekting etter sognets medlemstall vil bøte noe på dette.

Stavanger bispedømmeråd mener dagens avstemmingsordning for menighetsråd fungerer godt og kan beholdes.

Borg biskop og *Borg bispedømmeråd* mener at menighetsrådsmedlemmers stemme bør vektes etter soknets medlemstall:

Kirkerådet anbefalte Kirkemøtet i 2007 at «de enkelte menighetsrådsmedlemmer stemmer hver for seg», men at «medlemmer av samme menighetsråd teller til sammen som 1/1 stemme» (KM 09/07). Kirkerådet anbefalte i 2007 også at menighetsrådsstemmene skulle vektes etter soknets medlemstall etter en fordelingsnøkkel (høringsnotatet, side 20, fotnote 22). Borg bispedømmeråd mener at stemmevekting ut fra soknets medlemstall bør legges til grunn for opptelling av menighetsrådsstemmene. I et demokratisk perspektiv er det urimelig at et lite sokn har like stor innflytelse i den rådgivende avstemningen som et stort sokn.

Prester i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme

Det var bred oppslutning i høringen om at prestene i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme fortsatt skulle ha stemmerett, enten det er rådgivende avstemning eller et avgjørende valg.

Sykehusprestene ved Lovisenberg Diakonale Sykehus og Diakonhjemmet Sykehus i Oslo har avgitt en høringsuttalelse knyttet til stemmerett for sykehusprester som ikke er ansatt av statlig, kommunal eller kirkelig myndighet. De uttaler:

Vi finner det urimelig at sykehusprester ved disse to sykehus, og eventuelt andre tilsvarende institusjoner, ikke gis samme rett til å avgi stemme som sykehusprester ved offentlige Helseforetak har.

(...)

I høringsnotatets forslag er begrepet «*prester i offentlig kirkelig stilling*» blitt endret til «*prester i ordnet kirkelig stilling*». Dette som en konsekvens av skille Stat-Kirke og hvor prester som sådan ikke lenger er «offentlige» stillinger, men stillinger i det nye «private» kirkelige rettssubjekt.

Hvis man viderefører nevnte definisjon av begrepet «*i offentlig kirkelig stilling*» også i det nye begrepet «*i ordnet kirkelig stilling*» og dermed fortsatt ønsker å differensiere mellom sykehusprester ved offentlige helseforetak og sykehusprester ved diakonale sykehus, fastholdes en oppfatning om at stemmerett gis etter om tilsettingsforholdet er offentlig eller privat og ikke etter om virksomhets- og ansvarsområde er av offentlig eller privat karakter. Utav dette kan det hevdes at vi som er ansatt ved privateide institusjoner ikke faller inn under regelverket og dermed ikke har stemmerett. I så fall defineres vår prestetjeneste som tjeneste i en privat organisasjon og ikke som kirkelig tjeneste i en offentlig sektor.

(...)

Sykehuspresttjenesten endrer ikke karakter eller kirkelig forankring i møtene med pasientene avhengig av tilsettingsforhold. Det er tilsynet og ordinasjonen som konstituerer sykehusprestenes kirkelige legitimitet. Det er derfor med god grunn vi har et engasjement for å delta i prosesser ved valg av biskop på lik linje med sykehusprester ved offentlige helseforetak.

(...)

Vårt innspill til høringsdokumentet er at:

Sykehusprester ved diakonale sykehus inkluderes som stemmeberettigede ved bispevalg.

Det må kunne gis en klargjørende formulering i regelverket. Den kunne tydeliggjøre at betegnelsen *prest i ordnet kirkelig stilling*, inkluderer prester ansatt ved diakonale institusjoner som inngår i den offentlige helseplan, og som arbeider helt på linje med statlige eller kommunale foretak under kirkelig tilsyn og med stemmerett ved bispevalg og bispedømmerådsvalg. Hvilke institusjoner dette gjelder i hvert enkelt bispedømme, må i tilfelle fastsettes før hvert valg. Dette ville både kunne skape en ønskelig inkludering og en mer relevant grenseoppgang.

Andre høringsinstanser har ikke uttalt seg til denne problemstillingen.

Prosten i Vestre Aker uttaler:

Prestenes stemmer bør telle mer enn andre vigslende. Dette henger sammen med det som sies i Confessio Augustana art. 5. om prestedtjenesten som fundamental for kirken og kirkens liv.

Vigslende kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme, eventuelt også andre kirkelig ansatte

Det er bred oppslutning i høringen om at vigslende kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling fortsatt skal ha stemmerett.

Noen av høringsinstansene har gitt uttrykk for at det ikke bare er vigslende ansatte i ordnet kirkelig stilling som skal ha stemmerett, men også andre kirkelig tilsatte enn de som er vigslende. *Tunsberg biskop* og *Tunsberg bispedømmeråd* foreslår at

Alle ansatte (ikke bare vigslende grupper) som er medlemmer av Den norske kirke har stemmerett. Ved avstemming foreslås det å følge reglene for valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmerådet §6-2: *Med «lek kirkelig tilsatt» menes i disse regler enhver person som er tilsatt av kirkelig fellesråd, menighetsråd eller bispedømmeråd i en lek kirkelig stilling på minst 15 timer i uken.*

Fagforbundet teOLOgene uttaler:

Fagforbundet teOLOgene mener at en bredt distribuert stemmerett gir legitimitet

til og forankring av utpeking av biskop. I tillegg til de gruppene som er nevnt i bokstav a – h, mener vi at også kirkelig tilsatte i ikke vigslende stillinger må ha stemmerett. Dette begrunnes bl.a. i at biskopene har tilsynsansvar også for disse, jfr Tjenesteordning for biskop, §1. Det kan problematiseres at kirkelig tilsatte samlet får en stor stemmeportefølje i forhold til folkevalgte organer. Likevel mener Fagforbundet teOLOgene at dette er mindre problematisk enn at visse ansattgrupper gis stemmerett og andre ikke.

Oslo bispedømmeråd uttaler:

Ved dagens ordning er det bare ansatte i vigslende stillinger som er stemmeberettigede. Denne ordningen bør vurderes endret til å gjelde alle ansatte.

Også *Hunn menighetsråd* stiller spørsmålsteget ved at det bare er vigslende stillinger som er stemmeberettigede. *Fjaler sokneråd* anbefaler at alle kirkelige ansatte får stemmerett.

Tonsen menighetsråd uttaler:

Tonsen menighet mener at hvem som skal være stemmeberettigede av de ansatte må gjennomgås på nytt om arbeidsgiverlinjene i kirken skulle bli endret. Slik forslaget til ordning er lagt frem, har ikke uvigslende ansatte i Kirkelig fellesråd stemmerett, slik ansatte i vigslende stillinger har. Denne ordningen kan anses for å være rimelig med dagens arbeidsgiverlinjer, men vil antagelig ikke være rimelig om arbeidsgiverlinjene endres.

Ås menighetsråd oppfordrer «til at trosopplæringsledere blir stemmeberettiget i det enkelte bispedømme».

KA har et relatert, men mer avgrenset, forslag:

For å gi større bredde blant de tilsatte i Den norske kirke som avgir stemme vil KA foreslå at også de daglige ledere for kirkelig fellesråd/kirkevergene gis stemmerett. Kirkevergene har en betrodd lederstilling i en sentral del av virksomheten der biskopen skal utøve tilsyn. De lokalkirkelige rådene skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære. Stemmerett til kirkevergene vil være et bidrag for å tydeliggjøre at tilsynsmyndigheten omfatter hele kirkens virksomhet, herunder hvordan kirken opptrer som arbeidsgiver, forvalter av kirkebygg mv. Vi tror også at kirkevergenes oversikt over lokalkirkelige forhold og deres lederkompetanse og -erfaring vil tilføre noe positivt til den kirkelige stemmegivning ved tilsetting av biskop.

Valgt ungdomsråd i vedkommende bispedømme og representantene fra Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet

Alle biskoper og bispedømmeråd som har uttalt seg om ungdomsdemokratiets rolle i avstemningen – *Hamar biskop, Sør-Hålogaland biskop, Nord-Hålogaland biskop, Nord-*

Hålogaland bispedømmeråd, Borg biskop og Borg bispedømmeråd – går inn for at ungdomsdemokratiet skal få en regelfestet rolle som stemmeberettigede i valget.

Nord-Hålogaland biskop og Nord-Hålogaland bispedømmeråd presiserer at «ved valg av preses bør dette gjelde ungdomsrepresentantene til Kirkemøtet».

Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) uttaler:

Først ønsker Ufung å gi en tilbakemelding på at **ungdomsrådet i vedkommende bispedømme** bør inn som stemmeberettigede i både versjon **6.3 §5 og 6.4 §4**.

Det er spesielt viktig at UR har stemmerett der man ikke har 20% unge under 30 i bispedømmerådet og menighetsråd.

(...)

Innspill om modell 6.2 §4 Stemmerett

- Burde Sung [Samisk utvalg for ungdomsspørsmål] nevnes sammen med Samisk kirkeråd?
- Burde Ufungs valgte medlemmer ha stemmerett?
- Ufung er glad for at UKM delegatene på Kirkemøtet regnes blant de stemmeberettigede i modellen for ren valgordning.

Nord-Hålogaland ungdomsråd uttaler:

NHUR finner det naturlig at ungdomsdemokratiet i bispedømmene har en stemme i denne prosessen og at det valgte ungdomsrådet skal ha stemmerett. At ungdomsrådene gis stemmerett vil bidra til å styrke den demokratiske innflytelsen, uavhengig av hvilken av de foreslåtte alternativene som blir valgt.

Også *Ungdomsrådet i Oslo bispedømme* og *Ungdomsrådet i Møre bispedømme* støtter at ungdomsrådet i bispedømmet får stemmerett.

Lommedalen menighetsråd uttaler:

Vi ønsker også å gi en tilbakemelding på at **ungdomsrådet i vedkommende bispedømme** bør inn som stemmeberettigede i både versjon **6.3 §5 og 6.4 §4**

Nittedal menighetsråd uttaler:

Vi støtter at ungdomsdemokratiet styrkes. Vi ser uklarheter i Del 6.2 Forslaget til regler. Det gjelder §§ 4 og 6 (s.36). I § 4 står er Valgt ungdomsråd oppført som stemmeberettigede. Vi spør om tanken er at det rådet skal ha EN stemme, eller om medlemmene er tenkt å ha en stemme hver? I § 6 skildres tre grupper. Her er Ungdomsrådet utelatt. Det må tydeliggjøres hvilken av gruppene ungdomsrådet hører inn under.

Hidra menighetsråd mener at representanter med kun tale- og forslagsrett i Kirkemøtet ikke bør gis stemmerett ved bispevalg. Rådet viser til at «Ungdom er allerede representert i menighetsråd, ungdomsråd i bispedømmet, kirkemøte og i vigslede stillinger.»

Møre bispedømmeråds uttalelse om stemmeberettigede grupper innebærer at ungdomsrådet i bispedømmet ikke vil ha stemmerett. *Ungdomsrådet i Møre bispedømme* gir uttrykk for at de er uenige med dette, og uttaler:

Når ungdomsrådet som et mindre organ ikke får stemmerett mener vi at vi ikke blir verdsatt eller hørt. Vi mener vi bør være med på å bestemme fremtiden til våre menigheter og vårt bispedømme. Ungdommens meninger er viktigere nå enn noen sinne. Så ved standpunkt om å ville styrke det demokratiske, ser vi det som viktig å la ungdommen bli hørt. Vi håper dere vil høre vår mening og gi oss stemmeretten, for dette er noe vi stiller oss alvorlig til og vil ta seriøst når valget eventuelt kommer.

Kirkemøtets medlemmer, herunder biskopene, samt prestenes varamedlemmer

Det er få av høringsinstansene som eksplisitt har uttalt seg om stemmeretten til Kirkemøtets medlemmer, herunder biskopene, samt prestenes varamedlemmer. Det er primært aktuelt for ordningen med en ren valgordning. Av de menighetsråd som går inn for ren valgordning, er det altså 42 prosent som gir uttrykk for støtte til ordningen slik forslaget i høringsnotatet er, uten eksplisitt å kommentere spørsmålet om stemmerett for Kirkemøtets medlemmer.

Noen av høringsinstansene uttaler seg også eksplisitt i spørsmålet om stemmerett for Kirkemøtets medlemmer. *Eidsberg felles menighetsråd* uttaler:

Vi støtter forslaget om at Kirkemøtets medlemmer skal ha stemmerett, og at prostene fortsatt skal ha stemmerett. Dette vil bidra til at avstemningsprosessen ikke blir en rent regionalt anliggende.

Også *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* støtter at utvalget av nasjonale stemmeberettigede er basert i Kirkemøtet.

Stavanger bispedømmeråd uttaler:

Stavanger bispedømmeråd mener det er problematisk å gi Kirkemøtets medlemmer myndighet ut over den Kirkemøtet har som samlet organ, i møte. Det er også problematisk å la medlemmer av det berørte bispedømmerådet stemme to ganger. Ved utnevning i Kirkerådet, som er valgt av og ansvarlig overfor Kirkemøtet, vil det at Kirkemøtets medlemmer har stemt også kunne virke førende på Kirkerådets endelige behandling på en uheldig måte.

Frogner menighetsråd i Oslo uttaler:

Hva angår antall stemmeberettigede setter vi også spørsmålstegn ved behovet for at alle [Kirkemøtets] medlemmer skal delta ved direkte valg og alle landets proster ved

de to øvrige ordninger. Ved ordningen med direkte valg bør det være tilstrekkelig i punkt e) at kirkerådets medlemmer samt biskopene deltar.

Representantene fra teologiske fagmiljøer

I regelforslagene fra Kirkerådet ble det foreslått at professorer i teologiske fag og lederne av de praktisk-teologiske utdanninger ved Det praktisk-teologiske seminar (PTS), Det teologiske menighetsfakultet, Misjonshøgskolen og Kirkelig utdanningscenter nord (KUN) ikke lenger skulle ha stemmerett. Unntaket var forslaget om regler for en ren valgordning, hvor det ble foreslått at representantene fra de tre teologiske fakulteter med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet skulle ha stemmerett.

En del høringsinstanser gir uttrykk for at de støtter forslaget om å avvikle stemmeretten for professorer i teologiske fag og ledere av praktisk-teologiske utdanninger. Rundt ti menighetsråd gir eksplisitt uttrykk for dette. *Nord-Hålogaland biskop, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Agder og Telemark bispedømmeråd* hører også til denne gruppen høringsinstanser.

VID vitenskapelige høyskole støtter at professorer ved de teologiske fakultetene ikke lenger har stemmerett, men

ønsker derimot at de kirkelige/teologiske utdanningsinstitusjonenes («fakultetenes») utsending til Kirkemøtet skal kunne avgi stemmer på vegne av fakultetene. Vi ønsker i tillegg at lederne av den praktisk-teologiske delen av utdanningen ved de tre fakultetene beholder stemmeretten da disse har et særlig ansvar for utdanning av prester til Den norske kirke, samt at disse fortsatt vil ha en bred oversikt over det norske presteskapet og de forskjellige kandidatenes teologiske og praktisk-teologiske kompetanse. En slik logikk vil medføre at KUNs leder også beholder stemmeretten.

Prosten i Søndre Aker går også inn for at «de tre teologiske fakultetene som har møterett i Kirkemøtet også får rett til å uttale seg om de aktuelle kandidatene og avgi stemme som telles sammen med prostene».

Teologisk fakultet uttaler:

Argumentasjonen for å fjerne professorane frå røystinga, er mellom anna at røystene deira i liten grad tilfører ei fagteologisk vurdering av kandidatane, fordi dei røyster utan grunngjeving (s. 21). Mot dette er det grunn til å innvende at kvalifiserte vurderingar ikkje utelukkande treng å vere knytt til grunngjeving av røystinga. Til grunn for røystinga til professorane vil det sjølv sagt kunne ligge ei fagteologisk vurdering sjølv om dei ikkje grunngjev røystene sine. Fakultetet er kritisk til at det blir gjort framlegg om at ingen frå denne gruppa lenger skal ha røysterett ved ei vidareføring av dagens ordning. I det minste bør representantane frå dei tre teologiske fakulteta med tale og framleggsrett på Kyrkjemøtet ha røysterett for å medverke til å sikre ei kvalifisert vurdering av kandidatane.

Andre høringsinstanser har gitt uttrykk for at professorer i teologiske fag og lederne av de praktisk-teologiske utdanninger ved de tre fakultetene som gir cand. theol.-grad fortsatt bør ha stemmerett. Rundt ti menighetsråd gir eksplisitt uttrykk for dette. *Sandnessjøen menighetsråd* uttaler:

Menighetsrådet er bekymret over at påvirkningsmuligheten til de teologiske utdanningssteder er betydelig svekket i Kirkerådets forslag til nye regler i høringsnotatet. Betydningen av teologisk kompetanse og faglighet er viktigere enn noen gang for Den norske kirke i tiden som kommer, og dette bør i denne sammenheng komme til uttrykk i stemmerett for representanter fra de teologiske utdanningsinstitusjonene, uavhengig av hvilken ordning kirken til slutt ender opp med.

Kirkelig utdanningssenter nord (KUN) uttaler:

KUN mener at professorer ved de institusjonene som har rett til å gi cand.theol. graden fortsatt bør delta i avstemningen. Selv om professorene ikke grunngir sine valg, må en anta at disse legger vekt på faglige og vitenskaplige kvalifikasjoner når de avgir stemme. Tas denne gruppa ut av valgordningen, vil teologisk faglighet svekkes ved framtidige bispevalg. Det er ikke ønskelig. I tillegg bør professorer i teologi ved Institutt for historie og religionsvitenskap (IHR) ved UiT Norges arktiske universitet og KUN delta i avstemningen. IHR og KUN gir tilsvarende cand.theol. utdanning og må sammenlignes med de tre andre institusjonene som gir cand.theol. graden (MF, TF og VID Misjonshøgskolen). Utdanningen i Tromsø skiller seg fra andre utdanningssteder som gir teologiske fag fordi en i Tromsø både har teoretikums- og praktikums utdanning. Når andre institusjoner eventuelt skulle få en slik grad eller ha utdanning tilsvarende cand.theol.grad, bør disse også kunne delta i avstemninger om biskop, slik at vi ikke får en monopolsituasjon. Det skal imidlertid påpekes at det skal mye til for en institusjon å gi full teologisk utdanning. Det er ingen grunn til å tro at det vil bli mange flere institusjoner i framtiden som dette vil gjelde for.

KUNs rektor bør fortsatt ha stemmerett ved bispevalg. Selv om KUN fra 1.1.2017 eies av Kirkerådet og rektor derfor formelt er ansatt i Kirkerådet, har KUN svært stor grad av selvstendighet med et eget styre, stor organisatorisk og full akademisk frihet.

KUN viser til at da KUN fikk stemmerett i 2012 var institusjonen en del av PTS som selv hadde stemmerett, noe som nok var fordi KUN framsto som en egen selvstendig praktikumsinstitusjon. *KUN* peker i sin uttalelse på at det samme er tilfelle i dag, og mener at det taler for at KUNs rektor fortsatt bør ha stemmerett dersom en opprettholder ordningen hvor lederne av de ulike praktisk-teologiske utdanningene har stemmerett. Til slutt peker *KUN* på at

Skulle en utelukke KUN og IHR i stemmegivningen vil det bare være professorer og praktikumsledere ved sørnorske institusjoner som får stemmerett ved bispevalg. En kan rette opp noe av denne skjevheten ved å også gi miljøene i Tromsø stemmerett. Uansett vil dette utgjøre bare 2-4 av om lag 100 stemmer.

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

Vi mener det bidrar til å sikre bredde og vurderingsgrunnlag for valg av biskoper dersom lederne for de praktisk-teologiske seminarer og professorene i teologiske fag fremdeles har stemmerett ved bispevalg.

Møre biskop, Hamar biskop, Sør-Hålogaland biskop, Hamar bispedømmeråd, Bjørgvin biskop og Bjørgvin bispedømmeråd går også inn for at teologiske professorer fortsatt skal ha stemmerett.

Møre bispedømmeråd går inn for å «videreføre røysterett (...) til rektorane ved dei praktisk-teologiske seminara.»

Prosten i Vestre Aker går inn for at «professorer ved de teologiske fakultet som er ordinerte prester i Den norske kirke [gis stemmerett]. Begrunnelsen er nødvendigheten av å styrke og vedlikeholde den teologiske kompetanse i Bispemøtet».

Stavanger bispedømmeråd uttaler:

Notatet peker på at det har blitt flere teologiske professorer. Den historiske bakgrunnen for at professorene stemmer, er at professorene hadde god kjennskap til landets prester og kunne vurdere de aktuelle kandidatenes teologiske kompetanse og profil. Til en viss grad kan det også være tilfelle i dag. At bispetjenesten innebærer læreansvar, gjør teologisk kompetanse og vurderingsevne til en viktig kvalifikasjon til bispetjenesten, og teologiske professorer vil trolig ha fokus på dette i sin stemmegivning.

Det kan likevel vurderes om alle teologiske professorer ved Teologisk fakultet, Menighetsfakultetet og VID vitenskapelige høgskole fremdeles bør ha stemmerett. Det er særlig professorer i Det nye testamente, kirkehistorie, systematisk teologi og praktisk teologi som arbeider med kirkens læregrunnlag og normer for kirkelig tjeneste. Dersom det er ønskelig å begrense hvor mange professorer som har stemmerett, kan en avgrensning til de mest relevante fagområdene være en vei å gå. De aktuelle professorene må selvsagt også være medlemmer av Den norske kirke.

Prostene

I Kirkerådets forslag til ren valgordning i høringsnotatet, var det foreslått at prostene ikke lenger skulle ha stemmerett. I forslagene til tilsetning, var det foreslått at de fortsatt skulle ha stemmerett.

Agder og Telemark bispedømmeråd, Bjørgvin biskop, Bjørgvin bispedømmeråd, Borg biskop, Hamar biskop, Sør-Hålogaland biskop, Møre biskop, Møre bispedømmeråd, som alle går inn for en form for tilsetning etter rådgivende avstemning, støtter at proster fortsatt har stemmerett. Det samme gjør fire menighetsråd.

Prosten i Nord-Innherad, Prosten i Vest-Nedenes, Prosten i Søndre Aker, Prosten i Aust-Nedenes, Prosten i Fosen, Prosten i Nedre Romerike, Prosten i Nord-Helgeland, Prosten i

Ringsaker og Prosten i Åsane går inn for at prostene fortsatt skal ha stemmerett. *Prosten i Fosen* uttaler:

Prostene vil også ofte ha god kjennskap til de foreslåtte kandidater, langt bedre enn menighetsrådene mm. De vil også være viktige for å ivareta de helhetskirkelige hensyn og faglige avveininger. Prostene er tett på biskopens funksjon til daglig, og har god innsikt i hvilke kvalifikasjoner som trengs.

Av de høringsinstansene som går inn for en ren valgordning, støtter blant annet *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* at prostene ikke lenger skal ha stemmerett. *Stavanger bispedømmeråd* anbefaler at «prostene erstattes av landets domproster, for å ikke gi prostegruppen uforholdsmessig stor vekt».

Prosten i Orkdal, Prosten i Indre Troms, Prosten i Karmøy, Domprosten i Kristiansand, Prosten i Gauldal, Prosten i Hammerfest, Prosten i Indre Finnmark og *Prosten i Haugaland* støtter at prostene ikke skal ha stemmerett. Det samme gjør om lag ti menighetsråd.

Enkelte høringsinstanser gir uttrykk for at proster utenfor bispedømmet ikke bør ha stemmerett. *Sirdal sokneråd* uttaler:

Sirdal sokneråd støtter i hovudsak reglane for denne ordninga som er foreslått i punkt 6.4, då dei inneber ei forenkling i høve til slik det er i dag. Ein foreslår likevel ei endring i § 4 som omhandlar kven som har røysterett, punkt d): frå «Prostene i de øvrige bispedømmer» til «Prostene i det aktuelle bispedømmet». Ei slik endring vil understreke og styrke det regionale og lokale kyrkjelege demokratiet, samstundes som Kyrkjerådet gjer den heilskapelege vurderinga.

Samisk kirkeråd har stemmerett ved bispevalg i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar og Oslo bispedømmer.

Nord-Hålogaland biskop og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* uttaler at dersom det blir en ordning med tilsetting, og ikke ren valgordning, må «Samisk kirkeråd [...] ha stemmerett ved bispevalg i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar og Oslo bispedømmer, samt ved valg av preses.» *Agder og Telemark bispedømmeråd* og *Prosten i Indre Finnmark* anbefaler også at Samisk kirkeråd får stemmerett.

Begrensning av stemmerett til lokale instanser fra bispedømmet

Om lag 30 menighetsråd har tatt til orde for å avvikle stemmeretten til de nasjonale stemmeberettigede, slik at det kun er de stemmeberettigede gruppene i bispedømmet som har stemmerett. *Helleland menighetsråd* uttaler for eksempel:

Vi mener at de lokale stemmene i det enkelte bispedømme bør veie enda tyngre enn foreslått. Vi foreslår derfor følgende endringer i forslaget:

Under del 6.2 §4 (s36 i høringen) om stemmerett ønsker vi ut fra dette å fjerne pkt f [representantene fra de tre teologiske fakulteter med tale- og forslagsrett på

Kirkemøtet] og g [representantene fra Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet] og at pkt e [Kirkemøtets medlemmer, herunder biskopene, samt prestenes varamedlemmer] endres til biskopene. Dette gjelder ikke ved valg av preses. Ved valg av preses, mener vi at punktene i §4 bør stå som de står.

Annen tilbakemelding vedrørende stemmerett

Råde menighetsråd uttaler:

RMR mener at forslaget til regler om stemmeberettigede er altfor omfattende og må forenkles. Det helhetskirkelige hensyn kan ivaretas av biskoper og kirkeråd. Det er unødvendig å involvere hele kirkemøtet, ungdomsråd og de teologiske fakulteter. Prester og andre vigslede medarbeidere kan kategoriseres som en gruppe. RMR foreslår derfor fire avstemmingsgrupper: 1) menighetsråd i det aktuelle bispedømme, 2) vigslede medarbeidere i stilling i det aktuelle bispedømme, 3) alle tjenestegjørende biskoper og 4) medlemmene i det valgte kirkerådet.

3.7 Vekting av stemmer

Det er ulike tilbakemeldinger fra høringsinstansene på spørsmålet om vekting av stemmer. Svarene kan grupperes inn i de som mener det ikke er nødvendig eller ikke bør være vekting, de som mener vektingen bør endres slik at lokale organer får større betydning, de som mener at dagens vektinger er passende og de som mener de nasjonale stemmenes stemme bør vektes sterkere.

Ingen vekting

Hornindal sokneråd, Nittedal menighetsråd, Sør-Hålogaland biskop, Hamar biskop, Hamar bispedømmeråd, Møre biskop, Møre bispedømmeråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Prosten i Fosen, Prosten i Lofoten og Prosten i Sør-Østerdal mener det ikke bør være noen vekting. *Nittedal menighetsråd* uttaler:

Vi ser det som unødvendig å videreføre vekting mellom de tre gruppene menighetsråd, vigslede stillinger, proster og professorer.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd uttaler:

Bispedømmerådet er skeptisk til vekting av 1., 2. og 3. stemmer. Høringsnotatet viser ved en gjennomgang av de siste bispeavstemmingene, at vekting av de ulike stemmegrupper har liten eller ingen innvirkning på resultatet. Hovedargumentet er at vekting kompliserer og gjør prosessen mindre gjennomsiktig og informativ både for tilsettingsorganet og offentligheten. Den mest saksvarende og informative måte å oppsummere en rådgivende avstemming på, er å rangere etter førstestemmer.

Prosten i Sør-Østerdal, Prosten i Lofoten, Sør-Hålogaland biskop, Hamar biskop og Hamar bispedømmeråd legger vekt på vektingen av første-, andre- og tredjestemmer. Hamar bispedømmeråd uttaler:

Hamar bispedømmeråd tar til orde for at avstemningsresultatet skal framlegges fordelt på antall første- andre- og tredjestemmer, og at man altså ikke veker stemmer og regne ut et resultatet basert på vektingen. Dette styrker avstemningens rådgivende karakter.

Prosten i Sør-Østerdal går inn for at det bare skal være førstestemmene som telles, med følgende begrunnelse:

Avstemningen er en rådgivende avstemming. De som spørres om råd, blir spurt om «hvem de anser som best skikket» til å bli biskop. Det er da selvfølgelig den som er satt som nr. 1, som er den, som er ansett som best skikket. De som deretter blir satt som nr.2 og nr.3 er like selvfølgelig ikke vurdert som like godt skikket.

Det tilsettende organet har bedt om råd. Det sikreste rådet de får, er hvem som er satt som nr.1. Dersom kandidatene til slutt rangeres etter summen av først-, andre- og tredjestemmer, mister tilsettingsorganet *og offentligheten* den viktigste informasjonen fra de rådgivende, nemlig hvem de anså som den best skikkede og derfor satte som nr.1.

Da Kirkedepartementet hadde ansvar for rangering av kandidatene etter avstemningsrundene, ble kandidatene rangert etter antall førstestemmer. Det er en selvfølgelig konsekvens av at avstemningen er rådgivende ut fra hvem som er best skikket.

Høringsnotatet ønsker å videreføre den ny praksis som ble innført av Kirkemøtet med å summere første-, andre-, og tredjestemmene og rangere kandidatene etter summen av stemmer. I tillegg er det innført en vekting, som høringsnotatet vil videreføre.

Når kandidatene rangeres etter summen av første-, andre- og tredjestemmer, så er det de kandidatene som får mange andre og tredje stemmer, som vil komme øverst på lista. Når tilsettingsorganet skal velge mellom de tre som har fått høyest summeringssum, kan det i noen tilfeller være kandidater med mest andre og tredje stemmer, mens de som de rådgivende har ansett som best skikket og gitt sin førstestemme, kan falle ut.

Regelen om å summere første-, andre- og tredjestemmene er derfor meget avgjørende for resultatet. Det vil ofte bli andre og tredjekandidatene som topper lista. På lang sikt vil det kunne bety at kirka får en rekke «midt-på-treet biskoper», som av de rådgivende er holdt for å være de nest beste. Høringsnotatet har innsett dette problemet og foreslår derfor en vekting av stemmene slik at førstestemmer skal telle mer enn andre og tredjestemmene. Førstestemmer skal ha poengtall 1, andrestemmer skal telle 2/3 og tredjestemmer skal telle 1/3. Men denne vektingen er helt vilkårlig. Hvorfor skal andrestemmer telle 2/3? Det finnes ingen logisk grunn for at valget skal være akkurat 2/3. En annenstemme kunne like snart telle 1/2 og en tredjestemme 1/4. Eller en førstestemme kunne telle 2 og en andrestemme kunne telle 1/2 osv. Her får matematikken avgjørende innvirkning på hvem som kommer ut med høyest poengsum og som får gå videre som en av de tre, som tilsettingsorganet skal velge mellom.

Prosten i Sør-Østerdal underbygger sin høringsuttalelse med noen vedlagte utregninger.

Prosten i Lofoten er ut fra de samme grunner skeptisk til vekting av første-, andre og tredjestemmer.

For ordens skyld skal det presiseres at alle disse høringsinstansene går inn for en ordning med rådgivende avstemning og tilsetting, enten i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan.

Større vekt til lokale organer

KA og om lag 30 menighetsråd og kirkelige fellesråd går inn for at det i vektingen bør legges større vekt på lokale organer. KA uttaler:

De kirkelige demokratireformen har hatt som siktemål å styrke rådsstrukturens ansvar og plass i Den norske kirke. Bak hver stemme fra et menighetsråd har 4 - 10 personer vært med å avgitt stemme. Dette forhold, sammen med menighetsrådenes avgjørende plass i Den norske kirke taler for menighetsrådenes skal vektet sterkere ved uttalelse om biskop. Den vekt som legges på de tilsatte i vigslede stillinger kan gi inntrykk av at biskopen er en slags «ombud» valgt av og blant de tilsatte i kirken. Større vektlegging på menighetsrådenes avstemning tydeliggjør at biskopen skal velges av og blant kirken selv. Vi foreslår at stemmene fra menighetsrådene vektet med 50 % av stemmene.

Lesja kyrkjelege råd uttaler:

Lesja kyrkjelege råd går inn for at dagens ordning for utpeiking av biskop blir videreført, men ynkjer at stemmer frå grasrota i bispedømmet, der ny biskop skal tilsetjast, må tilleggjast større vekt enn i dag.

Ved dagens ordning teller nasjonale stemmer like mykje som stemmer frå sokneråda i aktuelt bispedømme. Prestar er representert (har stemmerett) i alle tre ledd, men grasrota (dvs. sokneråda) i bispedømmet står for berre 1/3 av stemmene. Det meiner vi er for lite.

Lade menighetsråd uttaler:

Lade menighetsråd vil også mene at stemmeberettigede bør være som nåværende praksis, men at menighetsrådenes stemmer bør vektet tyngre, siden de både i praksis, administrativt og juridisk utgjør en sentral del i kirkens og bispedømmets liv.

Rossabø menighetsråd uttaler:

For å styrke det lokale demokratiet ønsker Rossabø menighetsråd at lokale stemmer (menighetsråd + ansatte i bispedømmet) vektet vesentlig tyngre enn i den foreslåtte modell.

Sannidal menighetsråd uttaler:

Vektingen av stemmer bør skyves over fra mindre vekt på nasjonale stemmer til mer vekt på Menighetsrådene. Ved å avvikle ordningen med nasjonale stemmer, vil bispekollegiet bli mer mangfoldig og gjenspeile Kirkelandskapet på en bedre måte.

Videreføre vektingen på dagens nivå

Åsane sokneråd, Ørsta sokneråd, Fagforbundet teOLOgene, Presteforeningen, Tunsberg biskop, Tunsberg bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd, og Stavanger bispedømmeråd gir uttrykk for at dagens vekting er riktig og i hovedsak bør videreføres. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler:

Stavanger bispedømmeråd mener [...] at dagens vekting i hovedsak bør videreføres. Selv om ikke vektingen til nå har gitt store utslag, er den prinsipielt viktig og en sikring mot potensiell ubalanse. Den endelige vektingen bør avgjøres etter valget av stemmeberettigede, men bør ende med samme profil og balanse som i dag.

Bjørgvin bispedømmeråd uttaler:

Røystene må vektast etter ein fastlagt formel. Det er foreslått 1/3 sokneråd/leke i bispedømmet, 1/3 vigsla i bispedømmet, 1/3 prostar, professorar og andre utanfor bispedømmet og dette kan ein støtta.

Tunsberg biskop og Tunsberg bispedømmeråd uttaler:

Da høringsnotatet viser at det er liten forskjell i resultatene om man veker eller ikke veker stemmene vil forenklingssyn tale for ikke å vekte. Det er likevel et pedagogisk poeng å vise at 2/3 av stemmene kommer fra det aktuell bispedømmet og 1/3 fra de sentralkirkelige organer. Vi mener derfor at vektingen bør beholdes

Åsane sokneråd uttaler:

Vi mener at en vekting av 2/3 av stemmene lokalt i bispedømmet og 1/3 nasjonalt er en riktig vekting, og ikke må forrykkes til fordel for det nasjonale nivået.

Større vekt til nasjonale stemmeberettigede

Enkelte høringsinstanser tar til orde for at det bør legges større vekt på nasjonale stemmeberettigede i vektingen. *Prosten i Vestre Aker* uttaler:

De lokale stemmene bør ikke vektas mer enn til sammen 50%. Bisevalg er en nasjonal sak, biskoper er nasjonale størrelser.

Kampen menighetsråd uttaler:

For å få et tilstrekkelig nasjonalt basert valggrunnlag utover bispedømmet bør det vurderes om det skal være en vekting. Med tanke på at bispedømmene er av vesentlig

forskjellig størrelse og at det foregår en strukturendring i retning av større sogn (med færre menighetsråd) kunne det være en mulighet å vekte bispedømmestemmer som 50 % og nasjonale stemmer som 50 %.

Andre måter å vekte ting på

Løten menighetsråd uttaler:

Vi støtter vekting, men stiller spørsmål ved vektingen av stemmeberettigede, og ønsker at det blir gjort en grundig prosess med tydeliggjøring på dette.

Råde menighetsråd, som har foreslått at det bør være fire stemmeberettigede grupper med 1) menighetsråd i bispedømmet, 2) vigslede medarbeidere i bispedømmet, 3) tjenestegjørende biskoper og 4) Kirkerådets valgte medlemmer, uttaler:

For å styrke det helhetskirkelige hensyn, som ellers lett kan svekkes ved en overgang til en ren valgordning, foreslår RMR at hver av de fire stemmegruppene vektet med 25%. RMR foreslår at menighetsrådenes stemmene teller likt, og ikke vektet i forhold til størrelsen på menigheten. RMR støtter forslaget om at det benyttes en andre valgomgang for å sikre at den valgte biskop har minst 50% støtte.

Stavanger bispedømmeråd anbefaler også at «i en ren valgordning bør biskopenes stemmer vektet som minst 1/3 av de nasjonale stemmene».

Vekting ved tilsetting i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan

Nord-Hålogaland biskop og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* peker på at prostenes stemmer i en ordning med tilsetting i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan, slik det er foreslått i Kirkerådets høringsnotat, får uforholdsmessig stor vekt:

Begge disse ordningene vektet de nasjonale prostenes stemmer svært tungt. Det virker unaturlig at prostenes stemmer skal telle 1/3 av de totale stemmene, slik det står i forslaget. Dette blir en konsekvens av at prostene er de eneste på det nasjonale nivået med stemmerett. Vektingen av stemmer må revurderes med tanke på dette.

3.8 Avstemning i den rådgivende avstemningen eller bispevalget

Høringsinstansene har gitt ulike tilbakemeldinger på avstemningprosedyrene avhengig av om de har gått inn for at avstemningen skal være rådgivende i forkant av en tilsetting eller om den skal være avgjørende i en ren valgordning.

Rådgivende avstemning

I Kirkerådets forslag til ordning for tilsetting i Kirkerådet eller i særskilt tilsettingsorgan, ble det foreslått å fastsette at avstemningen skulle være på inntil tre kandidater, i stedet for på tre, slik det er i dag.

Sør-Hålogaland biskop, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd og Hamar biskop gir uttrykk for at regelverket må understreke at det er en rådgivende avstemning.

Hamar bispedømmeråd uttaler:

Et samlet råd (...) anbefaler et regelverk som fastholder avstemningens rådgivende karakter i prosessen fram til tilsetting.

(...)

Rådgivende avstemning: Det må være tydelig i regelverket at avstemningen er rådgivende. Betegnelsen «valgoppgjør» bør derfor ikke benyttes i regelverket. Hamar bispedømmeråd støtter den foreslåtte endringen som legger opp til at de stemmeberettigede stemmer på inntil tre kandidater, altså at det også er anledning til å stemme på en eller to kandidater. Hamar bispedømmeråd tar til orde for at avstemningsresultatet skal framlegges fordelt på antall første- andre- og tredjestemmer, og at man altså ikke vekter stemmer og regne ut et resultatet basert på vektingen. Dette styrker avstemningens rådgivende karakter.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd uttaler:

Avstemning i den rådgivende avstemningen eller bispevalget

Hva gjelder avstemning i den rådgivende avstemningen eller bispevalget, er Sør-Hålogaland bispedømmeråd av den mening at det bør være mulig å stemme på færre enn 3 kandidater, og mener at regelverket bør være at man kan stemme på inntil 3 kandidater.

Hornindal sokneråd uttaler:

Vi stiller oss bak forslaget om at dei med stemmerett kan stemme på inntil 3 kandidatar.

Ren valgordning

I den rene valgordningen som ble presentert av Kirkerådet i høringsnotatet er et viktig element at biskopen skal ha minst 50 prosents oppslutning, om nødvendig gjennom to valgomganger. 42 prosent av menighetsrådene som har gått inn for en ren valgordning har eksplisitt uttrykt at de støtter forslaget om ren valgordning slik det er skissert i høringsnotatet eller eksplisitt lagt vekt på at ordningen de støtter innebærer at biskopen må ha minst 50 prosents oppslutning for å bli valgt. *Lund menighetsråd* begrunner for eksempel sin støtte til en ren valgordning med at

En slik ordning vil sikre at den som blir biskop har minst 50 % oppslutning, noe som ikke er tilfelle ved dagens ordning. Dette vil også sikre at den valgte biskop har bred tillit og støtte i kirken.

Også flere av prostene som har uttalt seg legger vekt på dette. Kravet om 50 prosents oppslutning er også et viktig argument for *Oslo biskop*:

Med en slik ordning er det naturlig at den som velges må ha støtte fra minst 50 % av stemmene, noe som formodentlig vil gjøre det nødvendig med flere valgog ganger. Dette vil sikre at de valgte biskopene har bred tillit og støtte i kirken, og tilsetningen får dermed større legitimitet enn ved dagens ordning.

Også *Tunsberg biskop* og *Tunsberg bispedømmeråd* understreker dette i sin fellesuttalelse.

Kirkerådets forslag i høringsnotatet innebærer også at de stemmeberettigede kun gir avgir stemme til én kandidat. *Det teologiske menighetsfakultet* uttalelser følgende:

Styrken i en valgordning er at stemmeberettigede bare avgir stemme til en person i hver valgog gang. Vi mener en ordning med valgog ganger skaper mest gjennomsiktighet for alle involverte.

57 prosent av menighetsrådene uttaler seg ikke nærmere om reglene for avstemningen. Et menighetsråd, *Midsund sokneråd*, går inn for at den kandidaten som har flest stemmer blir valgt ved simpelt flertall.

Stavanger bispedømmeråd går på den annen side inn for en ordning med preferansevalg:

Uheldige utslag av flere kandidater som likner hverandre, kan også utlignes ved å benytte preferansevalg som valgordning. Da kan velgerne tilkjenne hvem de ønsker dersom førstevalget deres ikke får oppslutning, og ordningen for preferansevalg vil da sikre at den som til slutt blir valgt, er representativ i forhold til den samlede velgermassens ønsker.

Stavanger bispedømmeråd vil derfor be Kirkerådet vurdere preferansevalg som alternativ i valgordningen for biskoper og legge vurderinger knyttet til dette alternativet fram for Kirkemøtet når saken skal avgjøres.

(...)

Ved dagens valgordning tror Stavanger bispedømmeråd bortfallet av dette kravet vil føre til mer taktisk stemmegivning, noe som igjen kan skape ubalanse i avstemningsresultatet. Dagens krav bør derfor beholdes.

Stavanger bispedømmeråd ønsker at valg av biskop avvikles som preferansevalg. Denne ordningen sikrer at valgresultatet blir representativt ut fra velgernes samlede votum. Faglig sett er ordningen anerkjent som en rettferdig og tjenlig ordning ved personvalg, og den sikrer at velgernes samlede kirkepolitiske ønsker blir tatt på alvor, ved at de som ikke får sitt førstevalg, også påvirker resultatet gjennom sine videre preferanser. Stemmegivningen blir mindre sårbar for tilfeldige skjevheter som kan oppstå ved at noen kandidater likner hverandre.

Av hensyn til kandidatene og lengden på prosessen vil det også være en fordel å unngå en andre valgog gang.

Kommunikasjonsutfordringene ved preferansevalg er overkommelige i den typen valg dette handler om. De kan løses ved henvisning til hvorfor preferansevalg er valgt som ordning og klar veiledning om hvordan man stemmer.

Nittedal menighetsråd mener derimot at «preferansevalg blir for komplisert».

Hornindal sokneråd, som går inn for tilsetting i Kirkerådet, uttaler:

Vi er også positive til forslaget om Supplerande stemmegjeving, då dette gjer at ein oftast unngår ein annen valgongang

3.9 Uttalerett ved utpeking av biskoper

Kirkerådet har i sitt høringsnotat foreslått at bispedømmerådet og biskopene skal avgi uttalelser om hvilke kandidater de anser som best skikket, dersom det blir en ordning med tilsetting i Kirkerådet eller i et særskilt tilsettingsorgan. Endringen fra i dag er et forslag om at biskopenes uttalelser ikke skal være grunngitte.

Biskopenes uttalelser – om begrunnelse

Det er forholdsvis få høringsinstanser som har uttalt seg til dette spørsmålet.

Bømlo sokneråd mener at biskopene sine uttalelser skal begrunnes. Det samme gjør Frogner menighetsråd, som uttaler at:

Vi synes videre det er meget uheldig at det i paragraf 9 i regelverket for både tilsettingsorgan og tilsetting i Kirkerådet ikke er større transparens. Kirkerådet skal etter endt avstemning sende melding til bispedømmerådet og biskopene om utfallet av avstemningen. De blir bedt om å uttale seg om hvem av de tre kandidatene, som har fått flest stemmer, de mener er best skikket. Det foreslås at uttalelsene ikke skal begrunnes. Her er vi uenige. De som skal tilsettes som biskoper må tåle at biskopene og det aktuelle bispedømmerådet begrunner sin rangering. Vi opplever vegringen mot begrunnelse i sterk kontrast med tilsettinger på høyt nivå utenfor kirken, og kan ikke se at vi er tjent med høyere grad av hemmelighold.

Bjørgvin biskop, Bjørgvin bispedømmeråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Møre bispedømmeråd, Møre biskop og Stavanger bispedømmeråd går inn for at biskopenes uttalelser skal grunngis. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler:

Ved utpeking i Kirkerådet synes Stavanger bispedømmeråd behovet for biskopenes vurderinger er større enn ulempene ved ordningen. Denne ordningen kan derfor fortsette som i dag.

Bjørgvin bispedømmeråd uttaler:

Det er uheldig at ein foreslår at biskopane ikkje skal gje grunngeve uttale om kandidatane. Når eit av måla er kvalifisert vurdering av kandidatane i prosessen er det all grunn til å halda på biskopane sin uttalerett. Når ein argumenterar med at det er problematisk at mange får kjennskap til uttalen fordi kyrkjerådet tilset er dette enda eit argument for eige tilsetjingsorgan. Det er ikkje eit sakleg argument at ei uttale kan ha følgjer for framtidig samarbeid i bispekollegiet, det er å bringa inn andre forhold enn det som er det viktige med ordninga, nemleg ei kvalifisert vurdering.

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

Dersom en faller ned på en annen ordning enn den vi prinsipalt går inn for her, vil vi mene at sittende biskopers uttalerett bør opprettholdes. Selv om den ikke alltid brukes, er det mulig å tenke seg situasjoner der biskopenes teologiske vurdering eller andre forhold kan komme til uttrykk – og vurderingene forblir konfidensielle. Samtidig viser denne ordningen de samme problemer som vi tidligere har påpekt, når det gjelder manglende gjennomsynlighet i beslutnings- og valggrunnlag.

Møre biskop anbefaler en særbestemmelse om at avtroppende biskop ikke skal gi uttalelse om ny biskop.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd uttaler:

Bispedømmerådet er også betenkt over at sittende biskop i det aktuelle bispedømme skal gi en grunnlagt uttalelse om de tre kandidatene som får flest stemmer i den rådgivende stemmegivningen.

Preses i Bispemøtet støtter at biskopenes uttalelser ikke skal begrunnes:

Preses anser at denne ordningen bør justeres. Det er, som høringsnotatet også peker på, en nokså krevende øvelse med skriftlige vurderinger av kandidatene ved den nåværende ordning. Selv med et særskilt tilsettingsorgan mener preses at det bør holde at biskopene fortsatt avgir sin prioriterte stemme, men at de ikke oppgir noen begrunnelse.

Nittedal menighetsråd uttaler at:

Biskopene bør fortsatt ha uttalerett, men begrunnelse bør falle bort. At biskopene har gitt veldig korte begrunnelser, kan ha som bakgrunn at mange får kjennskap til disse.

Bispedømmerådets uttalelse

Det er få av høringsinstansene som har uttalt seg om bispedømmerådets uttalelse, ut over å gi sin tilslutning til at det fortsatt skal avgi uttalelse. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler imidlertid:

Dersom Kirkerådet skal utpeke biskop, bør bispedømmerådet benytte samme avstemmingsordning som tilsatte og menighetsråd når det skal uttale seg etter den

rådgivende avstemmingen. Dette vil si at medlemmene i bispedømmerådet rangerer tre kandidater fra første- til tredje plass, med tre poeng til første plass, to til andre plass og ett poeng til tredje plass. Dette vil gi et mer representativt resultat enn flertallsvoteringer over hver plass i bispedømmerådets rangering.

Andre tilbakemeldinger knyttet til uttalelser

Tjensvoll menighetsråd går inn for at også representanter fra de teologiske fakultetene skal ha uttalerett ved forut for valget:

Forut for selve bispevalget bes Bispemøtet og De teologiske fakultetene komme med en faglig uttalelse om den enkelte kandidat, som er rådgivende, og som blir lagt ved opplysningene om den enkelte kandidat og sendt til hver av de stemmeberettigede.

Kommentar:

Det gir ingen mening i at noen gir utfyllende uttalelser mot slutten av valgprosessen, som de stemmeberettigede ikke får innsyn i. En slik rådgivning vil også kvalitetssikre foreslåtte kandidater ved en åpnere kandidatnominering.

Prosten i Lofoten anbefaler også at

rektorene ved de teologiske institusjonene [avgir en grunnlagt uttalelse med prioritert rekkefølge]. Dette siste vil være en ordning som vil styrke tilførselen av en faglig teologisk vurdering av kandidatene, noe som vel var intensjonen ved å gi teologiske professorer stemmerett i sin tid.

3.10 Spørsmål om åremål

I høringsnotatet redegjorde Kirkerådet for arbeidsmiljølovens bestemmelse i §14-10 første ledd som slår fast at det bare er «øverste leder i en virksomhet som kan ansettes på åremål». På bakgrunn av ordlyden i § 14-10 sammenholdt med andre bestemmelser i loven der uttrykket «øverste leder i virksomheten» benyttes, samt lovens forarbeider, konkluderte Kirkerådet med at det ikke er rettslig adgang til å tilsette biskoper på åremål. Unntaket er preses, som etter Kirkerådets vurdering kan tilsettes i en åremålsstilling, dersom det er ønskelig.

En del av høringsinstansene har likevel tatt til orde for at biskopene bør tilsettes på åremål. Det gjelder 14 menighetsråd, *Prosten i Fosen*, *Prosten i Orkdal*, *Prosten i Indre Troms*, *KA*, *Presteforeningen*, *VID vitenskapelige høyskole*, *Diakonforbundet*, *Oslo bispedømmeråd*, *Nidaros biskop* og *Nidaros bispedømmeråd*.

Lade menighetsråd peker på at det «fra biskopene selv og fra kirkelig hold ellers påpekes den belastning og slitasje biskopene har i sin tjeneste» og går derfor inn for åremålstilsetting.

Både *KA* og *Presteforeningen* gir også støtte til åremålstilsetting av biskoper. *KA* uttaler:

KA ønsker i utgangspunktet en ordning med åremål for biskoper, og vi ønsker at det arbeidsrettslige grunnlag for åremål for denne type stillingen utredes nærmere.

Presteforeningen uttaler:

Presteforeningen går inn for at biskopene velges for åremålsperioder på 6-10 år. Kirkerådet blir bedt om å utarbeide forslag på en ordning som ikke kommer i konflikt med arbeidsmiljøloven.

VID vitenskapelige høyskole uttaler:

Å være biskop er en krevende og viktig stilling, og vi mener at dagens ordning med fast ansettelse gjør at det er en begrenset gruppe av prester i Den norske kirke som er villige til å stille seg til disposisjon for denne stillingen for resten av sin yrkesaktive karriere. For å få inn flere yngre biskoper, samt øke sannsynligheten for å få flere kvinner til å stille som kandidater støtter vi forslaget om åremålsstilling for biskoper. Det bør da være én åremålsperiode på 8-10 år. Dette sikrer langsiktighet i tjenesten, samt at det åpner for en noe større utskifting av bispekollegiet, men viktigst er at det åpner muligheten for yngre søkere til bispeembetet og øker sannsynligheten for at flere kvinner vil stille til valg.

Oslo bispedømmeråd uttaler at:

Kirkerådet synes å ha konkludert for raskt [i spørsmålet om åremål]. I staten lyses mange stillinger ut på åremål.¹ Det synes derfor mulig at stilling som biskop også må kunne lyses ut på åremål. Om regelverket virkelig legger begrensninger, må dette kunne endres. Mange sier nei med nåværende ordning fordi man må være i stillingen til man blir pensjonist. Samtidig må det da også utredes nærmere retrettstillinger for biskoper.

Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd har følgende likelydende uttalelse:

Nidaros bispedømmeråd ønsker en ordning hvor biskoper velges for en åremålsperiode på 10 – 12 år. Kirkerådet blir bedt om å utarbeide forslag på en ordning som ikke kommer i konflikt med arbeidsmiljøloven.

Et åremål med en utstrekning på 10 til 12 år vil være et signal om en normal tjenestetid for en biskop. Slik kan en sikre gode, yngre kandidater som ikke kan se for seg 20 til 25 års krevende tjenestetid som biskop. En åremålsordning vil imidlertid være uvanlig i økumenisk sammenheng. En slik ordning vil derfor måtte forholde seg både til Porvoavtalen og til våre søsterkirkers ordninger og embetssyn. Uansett ordning vil det være god personalpolitikk og viktig å sikre en mulighet for retrettstilling for biskoper. Slik ivaretas en biskop som avslutter sin tjeneste og den erfaring og kompetanse som tilegnes etter mange års tjeneste som biskop, sikres.

¹ Kirkerådets merknad: Det er ulike bestemmelser om åremål i henholdsvis arbeidsmiljøloven (utenfor staten) og tjenestemannsloven (innenfor staten), noe som innebærer at det er større mulighet for åremål i staten enn utenfor.

Det er i tillegg noen ytterligere høringsinstanser som ber om en ytterligere utredning av spørsmålet, blant annet *Tunsberg biskop*, *Tunsberg bispedømmeråd* og *Hamar bispedømmeråd*. *Kampen menighetsråd* synes den juridiske avvisningen i utkastet er «noe enkel» og viser til at det

I mange andre sammenhenger finnes det offentlige organ som har åremål på flere nivå og på parallelle funksjoner. F.eks. i høyere utdanning har man både valgte og tilsatte rektorer/dekaner/instituttstyrere på forskjellige institusjoner men med samme oppgaver. Selv på samme enhet kan det gå fram og tilbake mellom valgt og tilsatt ledelse med samme funksjonstid.²

Fire menighetsråd, *Prosten i Vest-Nedenes*, *Domprosten i Kristiansand*, *Prosten i Øvre Telemark*, *Prosten i Nedre Romerike*, *Prosten i Aust-Nedenes* gir uttrykk for at de er imot en ordning med åremål for biskopene. *Hitterdal menighetsråd* uttaler:

Hitterdal menighetsråd synes tanken på åremål for biskoper virker noe fremmed. Statlige og kommunale lederstillinger som det er naturlig å sammenligne med, slik som rådmenn, rektorer etc, ble tidligere gjerne tilsatt på åremål, men i dag blir slike stillinger gjerne besatt etter andre ordninger. Saken må utredes videre før en slik løsning kan bli aktuell.

Et flertall av biskopene og bispedømmerådene som har uttalt seg om spørsmålet – *Preses i Bispemøtet*, *Hamar biskop*, *Sør-Hålogaland biskop*, *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd*, *Agder og Telemark bispedømmeråd*, *Borg biskop*, *Borg bispedømmeråd*, *Møre bispedømmeråd* og *Stavanger bispedømmeråd*– gir tilsvarende uttrykk for at de er imot en ordning for åremål. *Preses* uttaler:

Preses vil ikke gå inn for en ordning med åremål for biskoper. Preses er ikke fremmed for at åremål kan ha positive effekter for sirkulasjon, gjennomsnittsalder og slitasje i bispetjenesten, men anser at de negative konsekvensene ville overstige de positive. En åremålsordning vil gi utfordringer når det gjelder retrettordninger, den kan svekke bispetjenestens selvstendighet, og undergraver også den varige tjenestens opparbeidelse av kompetanse og erfaring. Videre vil en slik ordning være uvanlig i økumenisk sammenheng, og dessuten stå i kontrast til tradisjonen. Med den vurderingen som også synes å være gjort i forarbeidet til høringsdokumentet, anser preses saken som avklart.

Hamar biskop uttaler:

² Kirkerådets merknad: Det er forskjellige bestemmelser om åremål for de som er underlagt arbeidsmiljøloven § 4-10 første ledd, slik Den norske kirke er, og bestemmelser om åremål i tjenestemannsloven § 3 nr. 2, samt åremål i universitets- og høyskolesektoren, jf. universitets- og høyskoleloven § 6-4. Det er større mulighet for åremålsstillinger for statlige tjenestemenn og ansatte på universiteter og høyskoler enn det er for privat og ideell sektor. Også annen særlovgivning, som for eksempel kommuneloven § 24 nr. 2, har særskilte lovbestemmelser som åpner opp for åremål for flere stillinger enn «øverste leder». I kirkelig særlovgivning er det ikke slike lovbestemmelser.

Hamar biskop ønsker ikke en ordning med åremål for biskoper. Bispetjenesten har fungert godt innenfor dagens ordning. En ordning med åremål er derimot ikke utprøvd. Den vil også være uvanlig i økumenisk sammenheng. En ordning med åremål vil svekke bispetjenestens selvstendighet, særlig dersom det etableres en ordning med åremål over to perioder. I tillegg må den erfaring og kompetanse som tilegnes etter mange års tjeneste som biskop, sikres plass.

Sør Hålogaland biskop slutter seg til uttalelsen fra Hamar biskop.

Agder og Telemark bispedømmeråd uttaler:

Agder og Telemark bispedømmeråd ser at innføring av åremål for biskoper vil kunne bidra til rekruttering av yngre kandidater, men har forståelse for de begrensninger som arbeidsmiljøloven setter. Dersom åremål ikke kan innføres for biskopene, ser vi ingen grunn til at skal innføres for preses. Et argument mot åremål er utfordringer i forhold til rolle og oppgaver for vedkommende, etter åremålsperioden.

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra høringen, vil Kirkerådet gi en utvidet omtale av det rettslige grunnlaget for åremål i saksdokumentet som går til Kirkemøtet.

Åremål for preses

I høringsoppsummeringen legges det til grunn at de som er for åremål for biskoper tilsvarende er for åremålsstilling for preses, med mindre noe annet er sagt. I tillegg til de som er nevnt, har fire andre menighetsråd som går inn for at det bør være åremål for preses, mens ett menighetsråd går imot en åremålsstilling for preses. I tillegg går *Prosten i Sør-Gudbrandsdal* inn for åremålstilsetting for preses.

Det innebærer at det er få av høringsinstansene som har uttalt seg til spørsmålet om åremål for preses.

Andre tilbakemeldinger i tilknytning til spørsmålet om åremål

KA uttaler for øvrig også følgende:

Som alternativ til åremål anbefaler KA at det forventningen om en «tjeneste til pensjonsalder» som biskop nedtones, og at det heller etableres en forutsigbar ordning med rettstilling for biskoper som ønsker å gå av før oppnådd pensjonsalder. En slik ordning kan gi større rom for at flere yngre prester kan vurdere å stille som bispekandidat.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd er inne på det samme i sin uttalelse:

For øvrig ønsker bispedømmerådet å utfordre kulturen for at biskoper forblir biskoper til de går av med pensjon. Dette kan hindre yngre kandidater fra å nå opp. Bispedømmerådet mener at det bør bli legitimt for en biskop å slutte som biskop for å gå over i annen stilling.

3.11 Sammensetningen og valgperiode for et eventuelt særskilt tilsettingsorgan

De høringsinstanser som går inn for tilsetting i et særskilt tilsettingsorgan har også tilbakemeldinger på hvordan et slikt organ bør settes sammen, samt hvordan det bør velges.

Når det gjelder sammensetning, skisserer Kirkerådets høringsnotat et alternativ med et råd bestående av enten to eller tre medlemmer valgt av og blant Kirkemøtets medlemmer, enten to eller tre medlemmer valg av og blant bispedømmerådets medlemmer, samt preses som leder organet, det vil si et organ på fem eller sju medlemmer.

Det er 41 prosent av menighetsrådene som går inn for en ordning med særskilt tilsettingsorgan som uttaler seg om sammensetningen. 31 prosent går inn for en sammensetning på fem medlemmer i tråd med høringsnotatets forslag. *Trysil menighetsråd* er et av disse. Det presiserer også at «tilsettingsorganet må ha en regel som sier at minst 40 prosent av hvert kjønn skal være representert». *Møre biskop*, *Bjørgvin biskop* og *Bjørgvin bispedømmeråd* støtter også en ordning med fem medlemmer i tilsettingsorganet.

Fåberg menighetsråd ber på den annen side om «at det vurderes om det kan være hensiktsmessig med utvidelse av antall lokale deltakere i tilsettingsorganet slik at disse kommer i overvekt».

Hamar menighetsråd mener at prestetjenesten bør være representert i tilsettingsrådet gjennom fagforeningene, og foreslår derfor at det blir en ny bokstav d) reglene.

Representant for den største av de forhandlingsberettigede fagforeningene som organiserer ansatte i prestetjeneste. Dersom flere organisasjoner har minst 25 % av de organiserte innen gruppen, skal den organisasjonen som har størst medlemstall oppnevne representant i rådet.

Frogner menighetsråd i Oslo påpeker at:

I omtalen av ordningen med tilsettingsorgan nevnes at man kan trekke inn personer med spesiell kompetanse (s.12), men i regelverket for hvem som kan sitte i tilsettingsrådet, er det ikke hold for dette med mindre noen blant Kirkemøtets eller bispedømmerådets medlemmer innehar spesialkompetanse f.eks. innen personalpolitikk og ansettelse.

Borg biskop foreslår en alternativ sammensetning hvor organet består av preses, fire medlemmer valgt av Kirkemøtet og to medlemmer valgt av og fra det aktuelle bispedømmerådet. Han presiserer at «Regelverket må sikre at ikke et bispedømmeråd både nominerer og samtidig utgjør flertallet i tilsettingsorganet.»

Forslaget fra *Hamar biskop*, som *Sør-Hålogaland biskop* slutter seg til, ligner, men skiller seg litt fra forslaget til *Borg biskop*. Forslaget innebærer følgende sammensetning:

- Preses i Bispemøtet med visepreses som varamedlem
- Fire medlemmer med personlige varamedlemmer valgt av og blant Kirkemøtets medlemmer. Det enkelte bispedømmeråd kan ikke ha mer enn ett av sine medlemmer blant disse fire. Minst tre av medlemmene skal være leke.
- To medlemmer med personlige varamedlemmer valgt av og blant bispedømmerådets medlemmer i det aktuelle bispedømme, hvorav minst ett medlem skal være lek. Biskopen er utelukket fra å bli valgt til rådet

Hamar biskop uttaler videre at:

Det er viktig at de valgte medlemmene valgt av Kirkemøtet ikke sitter i samme bispedømmeråd. På denne måten unngår man at medlemmer fra ett og samme bispedømmeråd kan utgjøre et potensielt rent flertall i tilsettingsorganet. Regelverket må ikke åpne muligheten for at et bispedømmeråd både nominerer og i et gitt tilfelle også utgjør flertall i tilsettingsorganet.

Preses i Bispemøtet uttaler:

Når det gjelder de nasjonalt oppnevnte representanter, anbefaler preses at man ser på mulighetene for at disse ikke oppnevnes blant de valgte medlemmene av Kirkemøtet, men at Kirkemøtet velger blant egnede eksterne kandidater. (Disse kan f.eks. ha kompetanse innen fagteologi eller ledelse.)

Grønland og Gamlebyen menighetsråd går inn for å

regelfeste at Kirkerådets medlemmer er utelukket fra å bli valgt til et slikt tilsettingsråd. Et slikt råd må videre sikre balanse mellom den vigslede tjenesten og valgte representanter i sin sammensetning.

Sarpsborg menighetsråd mener at et slikt organ

bør sitte lenger enn det valgte Kirkemøtet, for eksempel 6 - 8 år. En ev. faseforskyving sammenliknet med Kirkerådet, slik at det blir en sammenheng fra et Kirkeråd til et annet, vil også kunne være en fordel. Det vil lettere skape en kontinuitet og vil kunne gi et langsiktig perspektiv, og ikke bare være avhengig av Kirkerådets sammensetning i øyeblikket, når det gjelder teologisk profil og kirkepolitiske interesser.

Lillehammer menighetsråd uttaler:

For å sikre at de som skal utpeke medlemmer til dette organet har erfaring fra kirkelig rådsvirksomhet, og for å bidra til kontinuitet mellom bispedømme- og kirkemøteperiodene, foreslår vi at medlemmene utpekes i det tredje året i valgperioden, og sitter fire år.

Nordre Ål menighetsråd anbefaler en tilsvarende løsning.

3.12 Andre tilbakemeldinger

Innledende bemerkninger fra enkelte høringsinstanser

Noen av høringsinstansene har noen innledende, prinsipielle bemerkninger til spørsmålene som reises i høringen. *Presteforeningen* uttaler:

I Kirkerådets høringsdokument brukes hensynet til «Kirkerådet sitt helhetlige kirkeledelsesansvar på nasjonalt nivå» som et argument/moment i vurderingen. Det kan diskuteres om det er Kirkerådet som skal ha et slikt helhetlig nasjonalt kirkeledelsesansvar, eller om det ikke er noe som bør ligge til Kirkemøtet, og at det kan være viktig å etablere en viss maktfordeling og noen «checks and balances» i kirkeordningen, ikke minst for å sikre at bispetjenesten ikke entydig underordnes Kirkerådet. Dette blant annet for å ivareta den etablerte «embede og råd»-tenkningne om samvirke mellom den vigslede tjenesten med ord og sakrament og valgte representanter for kirkemedlemmene i kirkens styringsstruktur, og for å understreke at biskopenes læremessige mandat ikke er underordnet Kirkerådets økonomiske og administrative kirkeledelsesmandat.

For det andre betrakter høringsnotatet biskopene som ansatte ledere i kirken. Med etableringen av det nasjonale rettssubjektet hvor bispedømmene inngår, står man i fare for å gjøre biskopene til mellomledere i organisasjonen, underordnet en nasjonal toppledelse. Det synes som tilsetting i Kirkerådet gjør Kirkerådet til det overordnede topporganet med preses som nasjonal toppleder for biskopene. Det er en vesentlig endring i forhold til tidligere når biskopene var «overøvrighetspersoner» forankret i Grunnloven. Presteforeningen har tidligere framholdt behovet for å sikre en viss uavhengighet og ikke-underordning for biskopenes del. Biskopene har vært selvstendige i sin embetsutførelse, og har ikke tidligere vært underordnet verken Bispebipet, preses eller Kirkerådet.

KA uttaler innledningsvis:

Tjenesten som biskop er en tradisjonsrik kirkelig tjeneste med røtter langt tilbake i kirkens historie. Forståelsen av bispetjenestens innhold, profil og ansvar viser et sammensatt bilde både i et historisk og i et økumenisk perspektiv. Det er positivt at høringsnotatet gir plass til en historisk oversikt, men omtalen beskriver i hovedsak hvordan biskoper har blitt utpekt. Ulike ordninger for utpeking av biskop har imidlertid nær sammenheng med forståelsen av bispetjenesten. *KA* savner derfor en bredere omtale av Den norske kirkes nåværende forståelse av bispetjenesten, og hvilken sammenheng det vil være mellom evt. ulike forståelser av dagens bispetjenesten og de aktuelle alternative ordninger for tilsetting av biskoper.

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

Generelt er det viktig at den som velges til biskop i Den norske kirke har bred oppslutning, støtte og tillit i ulike grupper og sammenhenger. For å oppnå dette, bør også prosedyren for tilsetting sikre omfattende deltakelse av kirkens medlemmer. En

slik prosedyre må være gjennomiktig, så lite komplisert som mulig, og ivareta muligheten for både sterk lokal innflytelse, og mer overordnede, nasjonale anliggender. Den lokale og regionale innflytelsen er viktig å sikre med tanke på at den nye biskopen skal ha en solid basis i sitt bispedømme, mens nasjonale anliggender kan komme til uttrykk i hvordan bispekollegiet skal representere en solid og bred sammensetning av det kirkelige lederskap, som hele kirkens medlemsmasse skal kunne se som sine ledere. Denne bredden trenger ikke bare å handle om variasjon i teologisk profil, men kan også handle om kjønn, og om bakgrunn i ulike miljøer eller etniske grupper.

Forenkling og forkorting

En del av høringsinstansene legger vekt på at prosessen med utpeking av biskoper må forenkles og forkortes. Dette gjelder blant annet *Prosten i Vest-Nedenes*, *Prosten i Lofoten*, *Prosten i Aust-Nedenes*, *Agder og Telemark bispedømmeråd*, *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd*. *Nord-Hålogaland biskop* uttaler:

Å utpeke en biskop har i dag blitt en svært stor og ressurskrevende prosess. Vi mener at denne prosessen bør forenkles, og at ingen av de tre foreslåtte modellene gjør dette i særlig grad. Vi etterlyser derfor tiltak som kan redusere prosessen. Dette kan for eksempel være klare tidsfrister i reglementet for de ulike stegene i prosessen. Vi skulle også gjerne sett utredet en ordning der det ble åpnet for å søke på stillingen som biskop, gjerne i kombinasjon med en nominasjonsprosess.

Presteforeningen uttaler:

Presteforeningen mener prosedyrene rundt nominasjon, supplerende nominasjon, valg og opptelling bør utformes slik at prosessen ved bispevalg kan avvikles i løpet av seks til 8 uker.

Informasjon om kandidatene i forbindelse med avstemningen

Flere av høringsinstansene legger vekt på at det er viktig å gi relevant informasjon om kandidatene i forbindelse med avstemningen. *Presteforeningen* kommer med et forslag i sin uttalelse:

Presteforeningen foreslår at det før avstemningen avholdes en offentlig høring med alle nominerte kandidater (inkl. supplerende nominasjon). Dette skal sammen med nominasjonsprosessen ivareta hensynet til kvalifisert vurdering av kandidatene i prosessen. Høringen skal legge vekt på sentrale områder i biskopens tjeneste som teologi, ledelse og kommunikasjon. Høringen streames og legges offentlig tilgjengelig i avstemningsperioden.

Stavanger bispedømmeråd uttaler:

Valget av ordning vil ha konsekvenser for utnevningsprosessen. Ved en valgordning vil informasjonen til de stemmeberettigede bli enda viktigere enn i dag. Denne

informasjonen, kjennskapen til kandidatene og hvordan kandidatene framstår i det offentlige gjennom valgperioden, vil være grunnlaget for de stemmeberettigedes beslutninger.

En valgordning vil favorisere godt likte og godt kjente kandidater lokalt og nasjonalt. Det bør derfor også etableres egnede rammer der samtlige kandidater, også de som er mindre kjente, men like fullt godt kvalifiserte, får anledning til å presentere seg godt for de stemmeberettigede. Med en valgordning bør kirken derfor bruke mer ressurser på informasjonsarbeid ved bispevalg enn i dag.

Det er også et kjent fenomen, i både avstemminger og sentrale utnevninger, at kirkepolitiske spørsmål kan ha mye å si for resultatet. Dette er både ønskelig og legitimt, men innebærer samtidig en risiko for at personlige egenskaper kommer i bakgrunnen. I utøvelsen av bispetjenesten er lederegenskaper, formidlingsevne, faglig kompetanse, relasjonelle ferdigheter og kjennskap til hverdagen i menighetene svært viktig, så gjennom både nominasjonen og kirkens informasjon til de stemmeberettigede bør det sikres at også disse sidene ved kandidatene kommer fram.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd uttaler:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd ber om at det utarbeides klare retningslinjer for hva som anses som sentrale biografiske opplysninger om kandidatene utover det som finnes i dag. Dette for å styrke oppfattelsen av en enhetlig kirke og gjenkjenneligheten i det presenterte materialet ved nominasjon i ulike bispedømmer.

Unngå parallelle prosesser

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Nord-Hålogaland biskop uttaler:

«Det bør også lages reglement som hindrer at det går parallelle prosesser for å utpeke biskoper i flere bispedømmer samtidig.»

Prost emeritus Tore Kopperud anbefaler det samme i sin høringsuttalelse.

Kvalifikasjonskrav for biskopene

Frogner menighetsråd i Oslo uttaler:

Når det gjelder de foreslåtte reglene for nominasjon ved tilsetting av biskop mener Frogner menighetsråd regelforslagene har alvorlige mangler:

1. De kvalifikasjons- og kompetansekravene som stilles til biskopene er for svake og de er uklart formulert
2. Nominasjonsprosessen og i den endelige utpekingen av biskoper er ikke tilstrekkelig transparent/begrunnet. De kriteriene som legges til grunn for valg/utpeking av en biskop blir ikke synliggjort.

(...)

Det eneste kriteriet som nevnes, er at de oppfyller kravene til å kunne tilsettes som menighetsprest. Navnene på de nominerte i alfabetisk rekkefølge samt biografiske opplysninger sendes de stemmeberettigede.

Vi mener det må stilles reelle kunnskaps- og kvalifikasjonskrav til de som skal nomineres. Kandidatenes lederegenskaper, teologiske kompetanse, motivasjon og resultater bør klarlegges og dokumenteres gjennom intervju, CV med referanser, og egenpresentasjoner.

Vurderingene som legges til grunn for bispedømmerådets innstilling, må sammen med egenpresentasjoner og CV gjøres kjent for de stemmeberettigede. Her må det være likt for alle bispedømmerådene. Vi er informert om at det ofte gjennomføres intervjuer og innhentes skriftlige egenpresentasjoner, men dette er ikke reflektert i regelforslagene. Vi forutsetter at dette nedfelles i regelverket sammen med ovennevnte kunnskaps- og kvalifikasjonskrav.

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

En kan også tenke seg at nominerte kandidater må gjennom en formell prøving som den Svenska Kyrkan har gjennom sin ansvarsnemnd for biskoper.

Ledelsesverktøy

Oslo bispedømmeråd uttaler:

I tilsettingsprosedyren må man også nyttiggjøre seg mer av ulike ledelsesverktøy i utvelgelsen, men viktig at dette skjer i kirkelig regi og ikke «settes ut» eksternt.

Evaluering

Hillevåg menighetsråd uttaler:

Uavhengig av hvilken ordning som blir valgt ønsker Hillevåg menighetsråd en evaluering av ordningen etter en passende periode.

Bispedømmerådets tiltredelse ved tilsetting i Kirkerådet

Stavanger bispedømmeråd uttaler at:

Ved utpeking av biskop i Kirkerådet vil det skape større sammenheng i prosessen dersom medlemmer av bispedømmerådet tiltrer Kirkerådet når utnevningen skal skje. Deltakelse fra bispedømmerådet vil kunne bidra med opplysninger og vurderinger fra nominasjonsprosessen, og dette kan være til stor nytte når Kirkerådet skal fatte sine beslutninger. Det vil også i større grad enn i dag vise at de lokale vurderingene blir hørt. Stavanger bispedømmeråd vil derfor foreslå at to representanter fra det aktuelle bispedømmerådet tiltrer Kirkerådet i utnevningssaken, med talerett i møtet.

Om biskopenes selvstendighet

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

Flere steder i høringsnotatet fremsettes det argumenter som innebærer at de ulike ordningene vil kunne ivareta biskopene selvstendighet på forskjellig måte, f.eks. ut fra hvorvidt de tilsettes av Kirkerådet eller ikke. Dette argumentet mener vi har liten tyngde. Hvorvidt en biskop er i stand til å opptre som en selvstendig kirkeleder og som del av bispekollegiet, er ikke avhengig av hvem som har tilsatt ham/henne (*Det teologiske menighetsfakultet*).

Del 4: Nominasjon og utpeking av preses

4.1 Nominasjonsorgan

Det er få av høringsinstanser som har uttalt seg eksplisitt om nominasjon av preses. *Preses i Bispemøtet, Tunsberg biskop, Tunsberg bispedømmeråd, Nord-Hålogaland biskop, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Møre bispedømmeråd, Råde menighetsråd, Fjaler sokneråd* går inn for å videreføre dagens nominasjonsordning hvor Bispemøtet nominerer inntil tre kandidater. *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* uttaler:

Når det gjelder valg på preses støtter vi prosessen slik den blir lagt fram i regelforslaget. Når nominasjonen skjer i Bispemøtet, sikrer man at de nominerte har tillit i bispekollegiet og kan dermed også åpne for at personer som ikke er biskop på nominasjonstidspunktet blir preses.

Nidaros biskop, Nidaros bispedømmeråd, Sør-Hålogaland biskop, Hamar biskop og Hamar bispedømmeråd uttaler seg ikke eksplisitt om nominasjonsorgan, men de mener at det «bør nomineres minst to og inntil tre kandidater».

VID vitenskapelige høyskole uttaler:

[Det] er [...] viktig at valg/tilsetting av preses sikres støtte ikke bare i alminnelighet, men også i Bispemøtet. Dette tilsier at Bispemøtet bør være tungt representert i nominasjon av preseskandidater, eller i tilsetting, dersom man velger en tilsetningsordning.

KA, Bø sokneråd, Prosten i Lofoten og Prosten i Vestre Aker er blant de som går inn for en annen nominasjonsordning. *KA* uttaler:

KA ønsker å endre dagens ordning der Bispemøtet er nominasjonsorgan for ledende biskop. En nominasjonskomite bør bestå av både biskoper og av representanter for de sentralkirkelige rådsorganer.

Prosten i Lofoten uttaler:

Nominasjonsorgan som beskrevet i høringsnotatet (tre biskoper oppnevnt av Bispemøtet og lederne av KR, MKR og SKR) bør være en god løsning på nominasjonsorgan, men den foreslåtte modellen har den svakhet at komiteen består av 6 personer, og at leder ved uenighet har dobbeltstemme. Denne lederen skal alltid være en biskop, og ordningen sikrer derfor alltid biskopene at deres syn får gjennomslag hvis biskopene seg i mellom er enige om hva de ønsker. Det kan være en løsning å supplere nominasjonsorganet med en person til, for eksempel fra Nidaros domkirkes menighet.

Også *Bø sokneråd* anbefaler et slikt nominasjonsorgan. *Sør-Hålogaland bispedømmeråd* anbefaler samme nominasjonsorgan, men presiserer at det skal være «supplert med et medlem fra Nidaros domkirkes menighet».

Prosten i Vestre Aker mener at valg av preses ikke bare er en sak for Bispemøtet, og anbefaler derfor at Kirkerådet bør kunne nominere inntil to i tillegg til dem som er nominert av Bispemøtet.

Ogna sokneråd, Varhaug sokneråd, Gand sokneråd, Hå kyrkjeleg fellesråd og Strand kyrkjeleg fellesråd har følgende likelydende uttalelse om preses:

Strand kyrkjelege fellesråd meiner også at bispemøtet bør med ved det endelege valet og ikkje berre ved nominasjon.

4.2 Valgbarhet – kvalifikasjonskrav for tilsetting av preses

Av menighetsrådene er det få som har uttalt seg om preses bør være blant de tjenestegjørende biskoper. *Råde menighetsråd, Hornindal sokneråd, Røros menighetsråd, Svolvær menighetsråd, Gjøvik menighetsråd og Hunn menighetsråd* mener at preses ikke trenger å hentes fra de sittende biskopene. *Frogner menighetsråd* i Sørum, *Vardal menighetsråd, Nittedal menighetsråd og Botne, Hillestad og Holmestrand felles menighetsråd* mener at preses må rekrutteres fra de tjenestegjørende biskoper. *Hitterdal menighetsråd* mener at preses som hovedregel skal være hentet fra sittende biskoper.

Flertallet av biskopene og bispedømmerådene som har uttalt seg til spørsmålet – *Agder og Telemark bispedømmeråd, Hamar biskop, Hamar bispedømmeråd, Sør-Hålogaland biskop, Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Borg biskop, Borg bispedømmeråd, Nord-Hålogaland biskop, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd, Oslo biskop, Oslo bispedømmeråd, Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd* – går inn for at preses ikke trenger å velges blant de tjenestegjørende biskopene. Også *Prosten i Lofoten, Prosten i Vestre Aker og Prosten i Aust-Nedenes* støtter at preses ikke trenger å være blant de sittende biskopene. *Stavanger bispedømmeråd* uttaler:

Det kan tenkes personer med kvalifikasjoner som gjør dem skikket til å gå inn i rollen som preses uten forutgående erfaring som biskop. Dette hører til unntakene, men i tilfelle slike personer finnes, bør ikke ordningen blokkere for at de kan bli valgt.

Oslo biskop uttaler:

Oslo biskop gir (...) sin tilslutning til at preses må kunne velges også blant andre enn de sittende biskoper. Det er ingen tvil om at erfaring fra bispetjeneste vil være en fordel for den som skal velges til preses, men denne erfaring bør ikke gjøres til et eksklusivt krav.

Biskop emeritus Andreas Aarflot uttaler:

Jeg støtter også meget sterkt at det åpnes for muligheten til å nominere personer utenom det sittende bispekollegium. En tilsvarende åpning i den svenske kirkes regelverk bidro til at Nathan Söderblom i begynnelsen av forrige århundre kunne bli utnevnt til erkebiskop, med bare en brøkdels av stemmer i nominasjonsprosessen, noe som åpnet for en lysende innsats både i Sveriges lutherske kirke og den internasjonale økumeniske bevegelse.

VID vitenskapelige høyskole uttaler:

VID mener kandidater som preses bør kunne nomineres både blant sittende biskoper og andre. Dette vervet er må sies å være særlig krevende og med behov for å rekruttere på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner. Det er derfor ikke gitt at eksisterende bispekollegium til enhver tid gir det nødvendige grunnlaget for å rekruttere til denne funksjonen. Mye taler likevel for at det både er sunt og naturlig å rekruttere preses fra sittende bispekollegium, begrunnet både i relevant erfaring, tidligere seleksjon og kontinuitet i tilknytningen til Bispemøtet. Man vil med en slik ordning miste den «treghet» som ligger i å «gå gradene». VID mener fordelene med å rekruttere preses direkte, likevel veier opp for en eventuell risiko.

Kirkelig utdanningscenter nord og KA ønsker også at preses må kunne velges blant andre enn blant de sittende biskoper.

Et mindretall av biskopene og bispedømmerådene – *Tunsberg biskop, Tunsberg bispedømmeråd, Møre biskop, Møre bispedømmeråd og Bjørgvin biskop*– mener at preses må eller bør hentes blant de sittende biskopene.

Møre biskop uttaler:

Møre biskop mener det vil være en betydelig svekkelse av preses sin nødvendige kompetanse om preses ikke selv har stått i det som er grunnleggende for bispetjenesten. Det vil være svært vanskelig å argumentere med andre kompetansekrav skal være mer tungtveiende enn den tjenesten en biskop vigsles til. Det kan føre til en uønsket politisering av hele presesrollen. Møre biskop mener derfor at det ikke skal være anledning til å nominere en person til Bispemøtets preses som ikke fra før er biskop.

Bjørgvin biskop uttaler:

Preses bør velges blant biskopane. For å kunne leie bispekollegiet på beste vis bør preses kjenne bispetenesta innanfrå. Dersom ein annan enn biskopane blir preses, vil vedkommande ikkje ha, og ikkje kunne få røynsle frå eit så sentralt felt i bispetenesta som vigsling til kyrkjeleg teneste. Saman med visitasane er dette det viktigaste biskopen har ansvar for.

Preses mener at «de nominerte bør hentes blant de sittende biskoper.» Hun mener at «dette bør kunne fravikes kun i særlige unntakstilfeller.» *Tunsberg biskop* og *Tunsberg bispedømmeråd* mener «preses normalt skal nomineres blant de tjenestegjørende biskopene».

4.3 Stemme- og uttalerett ved utpeking av preses

Det er få av høringsinstansene som uttaler seg eksplisitt om stemme- og uttalerett ved utpeking av preses. *Preses i Bispemøtet*, *Tunsberg biskop*, *Tunsberg bispedømmeråd*, *Nord-Hålogaland biskop*, *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* og *Møre bispedømmeråd* støtter forslaget i høringsnotatet.

Fjaler sokneråd uttaler:

Kyrkjeleg tilsette, råd etc., stemmer på dei tre i prioritert rekkefølge. Bispemøtet skal foreta sin prioritering på bakgrunn av dette valet. Kyrkjerådet tilset ein av dei tre kandidatane ved alminnelig fleirtal.

Presteforeningen uttaler

Presteforeningen mener det kan vurderes å gi anledning til supplerende nominasjon ved valg av preses, men da kreves et antall forslagsstillere fordelt på minst tre bispedømmer.

Ved valg av preses foreslår Presteforeningen at stemmene vektas slik:

- Vigslede medlemmer av Kirkemøtet: 40 %
- Leke medlemmer av Kirkemøtet: 40 %
- Vigslede tilsatte i Nidaros domprosti: 10 %
- Menighetsrådsmedlemmer i Nidaros domprosti: 10 %

Det teologiske menighetsfakultet uttaler:

De regler som er foreslått for valg av preses anser vi som hensiktsmessige, ikke minst fordi alle bispedømmerådene er stemmeberettigede. Dermed sikres preses et votum som har bakgrunn i eksisterende organer som er avhengige av og konkret relatert til hans / hennes lederskap.

Råde menighetsråd uttaler:

Stemmerett ved utpeking av preses gis til menighetsråd i Nidaros domprosti, vigslede medarbeidere i Nidaros domprosti, alle tjenestegjørende biskoper og det valgte

kirkeråd. Fordi helhetskirkeklige hensyn vil være enda viktigere ved utpeking av preses enn ved utpeking av andre biskoper bør stemmene vektas slik: Menighetsråd i Nidaros domprosti 1/6, Vigslede medarbeidere i Nidaros domprosti 1/6, tjenestegjørende biskoper 1/3, det valgte kirkeråd 1/3.

VID vitenskapelige høyskole uttaler:

Dersom Den norske kirke går over til en valgordning, slik VID foreslår, mener vi at også preses bør velges, med begrunnelse at et «høyere» embete ikke skal ha en enklere valg/tilsetningsprosess. Det må i så fall legges en annen stemmegivningsgruppe til grunn enn ved ordinære bispevalg. Utover dette har vi ikke konkrete innspill til hvem som da bør utgjøre stemmeberettigede

Ogna sokneråd, Varhaug sokneråd, Gand sokneråd, Hå kyrkjeleg fellesråd og Strand kyrkjeleg fellesråd har følgende likelydende uttalelse om preses:

Preses er primært leiande biskop og leiar bispemøtet. Ho/han har også Nidaros domprosti som sitt tilsynsområde, etter gjeldande reglar. Ogna sokneråd meiner at preses sin nasjonale rolle er den viktige, og derfor skal ikkje sokneråd og tilsette i Nidaros domprosti røysta.

Heimdal menighetsråd uttaler:

Preses er biskopenes tillitsvalgte på flere måter, både ved at vedkommende må ha kollegiets generelle tillit og at vedkommende uttaler seg på vegne av kollegiet og i flere sammenhenger representerer kollegiet. Dette tilsier at kollegiet selv bør velge sin preses og visepreses i hht. vedtatte regler v/Kirkerådet.

Nord-Hålogaland biskop og Nord-Hålogaland bispedømmeråd presiserer at også Samisk kirkeråd må ha stemmerett ved valg av preses.

Preses uttaler:

Dersom spørsmålet om tilsynsområde for preses reises på nytt, må det vurderes hvilken konsekvens dette får for stemmerett ved tilsetting av preses.

4.4 Tittel for den tolvte biskopen

I Kirkerådets høringsnotat ble det vist til at Kirkemøtet i 2009 anbefalte å omtale den tolvte biskopen som ledende biskop i sin høringsuttalelse til departementet vedrørende styring av presesfunksjonen og opprettelse av et tolvte bispeembete. Senere har Kirkemøtet ved flere anledninger valgt å benytte benevnelsen preses i regelverk gitt av Kirkemøtet, jf. blant annet i sak KM 04/16. Kirkerådet pekte i høringsnotatet på at dersom det er ønskelig å endre den formelle tittelen til den tolvte bispestillingen vil det kunne være aktuelt å gjøre i rammen av denne saken.

Av menighetsrådene er kun *Tranby* og *Lierskogen menighetsråd* og *Råde menighetsråd* som uttaler seg i eksplisitt i spørsmålet om tittelen til den tolvte biskopen. Begge ønsker benevnelsen ledende biskop. *Tranby* og *Lierskogen menighetsråd* uttaler:

Preses er for de aller, aller fleste et helt ukjent ord og kommuniserer dårlig. Vi foreslår at en endrer benevnningen fra preses til ledende biskop, jfr. punkt 4.3 i høringsnotatet.

KA uttaler seg ikke eksplisitt om benevnelsen til den tolvte biskop, men bruker selv gjennomgående betegnelsen *ledende biskop* i sin høringsuttalelse.

Preses i Bispemøtet uttaler selv følgende om benevnelsen:

Preses registrerer at høringen også nevner de forskjellige eksisterende benevnelser av den tolvte bispestillingen. Benevnelsen «ledende biskop» synes å være en omstendelig tittel som i liten grad er benyttet utenfor kirkelige organer. Benevnelsen «preses» er langt bedre innarbeidet, er brukt av mediene og offentligheten for øvrig, og dekker også funksjonens innhold.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd, *Nord-Hålogaland biskop*, *Stavanger bispedømmeråd*, *Hamar biskop* og *Sør-Hålogaland biskop* mener at tittelen for den tolvte biskopen fortsatt bør være preses. *Hamar biskop* uttaler

Hamar biskop mener benevnelsen også i fortsettelsen bør være preses. «Ledende biskop» er en omstendelig tittel. Benevnelsen «preses» er godt innarbeidet, kjent i media og offentligheten for øvrig, og en dekkende benevnelse for rollen.

Biskop emeritus Andreas Aarflot uttaler:

Det er også all grunn til å beholde og beskytte den innarbeidede tittel preses i det regelverk som utarbeides. Som jeg har påvist i min bok om Bispemøtets historie (Bisperåd og kirkestyre, 2011), skjedde det en glidende overgang i nomenklatur fra de første møter i et samlet bispekollegium fra starten for hundre år siden. Utviklingen gikk fra «formann» (1920) via «dirigent» (1923) og «ordstyrer» (1924-29) til de første utkast til reglement fra 1930, hvor «formann» vekslet med «preses». Denne betegnelse ble først introdusert av biskop Støren i 1932 og senere tatt opp i det offentlige reglement for Bispemøtet ved Kronprinsregentens resolusjon 30. november 1934. Bispemøtet valgte også fra møtet i 1934 en visepreses, og i årene etter brukes alltid betegnelsen preses om den som ble valgt til å forberede og lede forhandlingene i Bispemøtet. Etter den gamle ordning var presesvervet basert på valg hvert år, og helt til bispekonferansen i Oslo i 1998 hadde valget alltid falt på Oslo biskop. Når presesfunksjonen nå er knyttet til en egen stilling, er det naturlig å se på dette som en fast kirkelig stilling med tilsvarende tjenestevilkår som de øvrige biskoper i kirken, herunder også tilsvarende aldersgrense. Det har allerede innarbeidet seg en god aksept og god klang av begrepet preses, både i kirken og i det offentlige rom, og det er god grunn til å bevare betegnelsen videre.

VID vitenskapelige høyskole går inn for at preses omtales som «preses», ikke «ledende biskop»:

«Preses har som begrep blitt svært innarbeidet på kort tid, i tillegg til at det fremstår med enkelhet og intuitiv tyngde, og ikke som en hvilken som helst stillingsfunksjon. I tillegg løses man ved dette hvordan stedfortreder skal omtales (vise-preses).

Nidaros bispedømmeråd mener benevnelsen bør være preses eller erkebiskop.

Nidaros bispedømmeråd mener benevnelsen bør være preses eller erkebiskop. «Ledende biskop» er en omstendelig og byråkratisk tittel som det ikke er noen tradisjon for. Benevnelsen «preses» er godt innarbeidet, kjent i media og offentligheten for øvrig, og en dekkende benevnelse for rollen.

(...)

Tiden vil vise at benevnelsen erkebiskop både vil være en tjenlig og ønskelig benevnelse. Dette vil ikke minst aktualisere seg fram mot 1000-årsjubileet i 2030.

Høringsuttalelsen fra *Nidaros biskop* er på dette punkt likelydende uttalelsen over. Flertallet i Borg bispedømmeråd uttaler:

Et flertall (6) i Borg bispedømmeråd støtter at tittelen ledende biskop/preses videreføres

Tittelen erkebiskop har siden reformasjonen ble innført ikke hatt noen tradisjon i Den norske kirke. Det vil i en folkekirke også kunne oppleves som problematisk at man innfører en tittel med tradisjonelt hierarkiske konnotasjoner. Nåværende titulering kommuniserer dessuten godt hva som er ledende biskops/preses' myndighet og ansvar.

Borg biskop går inn for at benevnelsen for den tolvte bispestillingen bør være erkebiskop:

Borg biskop mener at preses/ledende biskop bør tituleres erkebiskop, slik tilfellet er i våre lutherske nabokirker i Sverige og Finland. Preses kommuniserer dårlig økumenisk, og det er svært få kirker som bruker denne tittelen. Heller ikke ledende biskop er en tradisjonsrik kirkelig tittel.

Det er en myte at erkebiskopene i lutherske, anglikanske og katolske kirker utøver jurisdiksjon over de andre biskopene og deres bispedømmer. Erkebiskopene har i disse kirkene ikke instruksjonsmyndighet over de andre biskopene, men er «primus inter pares» («første blant likemenn»), slik Den norske kirke tenker om sin preses.

Tittelen erkebiskop vil være dekkende for hva som er nåværende preses' faktiske gjøremål, og hva kirken ønsker skal være dette embetets autoritet og posisjon i kirke og offentlighet. Tittelen er økumenisk og internasjonalt forståelig, samtidig som den i vår kirke vil knytte an til en 400 år gammel tradisjon.

Valg av tittelen erkebiskop vil signalisere at det å være en reformatorisk, evangelisk-luthersk kirke, ikke innebærer brudd i forhold til den ene, hellige, universelle kirke, men en tilslutning til det genuint apostoliske vitnesbyrd i den universelle kirke, slik dette er blitt overlevert fra kristningstiden og fram til i dag i Den norske kirke.

Også *Prosten i Øvre Telemark* og *Prosten i Åsane* ønsker å benytte tittelen erkebiskop. *Prosten i Åsane* uttaler:

Det er brei økumenisk praksis for å bruke tittelen erkebiskop; også i mange land vi er nært knytta til, for eksempel Sverige, Finland og England. Det er ein tittel som også ha førreformatoriske røter i vårt eige land, og som lett vil kunne slå ny rot mellom kyrkjemedlemmene i dag. Det er eit ord som er lettare å sjøne enn «preses». Denne tittelen kan brukast også hjå oss, og Kyrkjemøtet kan sjølv definere kva som skal ligge i ordet, utan at vi i eitt og alt skal være bundne av korleis tittelen er brukt i nabolanda.

For øvrig er det noen av høringsinstansene som omtaler preses som preses, uten å eksplisitt ta stilling til benevnelsen.

4.5 Andre kommentarer vedrørende preses

Enkelte av høringsinstansene har benyttet anledningen til også å komme med andre tilbakemeldinger til presesrollen og gjeldende ordning for presesfunksjonen. *Oslo bispedømmeråd* uttaler:

«ordningen for preses med geografisk tilsynsområde i Nidaros og administrasjon og kontor både i Trondheim og Oslo bør evalueres.»

Prosten i Vestre Aker går inn for at:

ordningen med at preses skal være i Nidaros domprosti avvikles. Det er en kunstig ordning. Preses kan være knyttet til Nidaros domkirke, men ikke til et prosti. Tjenesten er nasjonal.

Biskop emeritus Andreas Aarflot uttaler:

Jeg mener ellers at den kunstige ordning som knytter presesfunksjonen til lokalt tilsyn og biskoppelige embetsfullmakter for Nidaros domprosti bør skrotes nå når Kirkemøtet står fritt til å fastsette en ordning uten politisk påtrykk. Ordningen er uhensiktsmessig og skaper uklarheter i forholdet mellom Nidaros biskop og preses. Derfor bør listen over stemmeberettigede til presesvalget (§ 7, annet ledd i høringsnotatet, s. 37) justeres tilsvarende.